راپۆرتی کومیتەی ناوەندی
بۆ کۆنگرەی چاردەیەمی
حیزبی دێموکراتی کوردستان

١٦ تا ٢٤ی ڕەشەمەی ١٣٨٦ (٦ تا ١٤ی مارسی ٢٠٠٨)

هاوڕێیانی خۆشەویست!

بەشدارانی بەڕێزی چارەدەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

بەخێر بێن بۆ گەورەترینو بە دەسەڵات ترین کۆبوونەوەی تەشکیلاتیو ئۆرگانیی حیزبە سەربەرزەکەتانو سڵاو لە هەوڵو تێکۆشانی چەندین ساڵەی نێو ریزەکانی حیزبتانو لێتان پیرۆز بێ ئەندامەتیو ئامادەبوون لە کۆنگرەیەك دا کە مێژووی خەباتی رزگاریخوازانەی گەلی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان دا ئەرکی گرنگو چارەنووس سازی پێ ئەسپاردوە. سڵاو لە ئێوەو لەو تێکۆشەرە حیزبییانە کە متمانەیان پێداون تا لەم کۆنگرەیەدا بیروبۆچوونەکانیان بێننە گۆڕێو بە نوێنەرایەتیی وانیش لە داڕشتنەوەی رێبازی سیاسیو بەرنامەی تێکۆشانی حیزب بۆ ماوەی نێوان ئەم کۆنگرەیەو کۆنگرەی پازدەیەم دا نەزەر بدەنو شوێن دابنێن. سڵاوێکی گەرمتر لەو تێکۆشەرە سەربەرزو فیداکارانە کە لە نێو جەرگەی وڵاتو لە مەیدانی بنەڕەتیی خەبات دا نەخش دەگێڕنو بە داخێکی گرانەوە هێشتا هەلومەرجی تێکۆشان ئەو شانازییەی پێ نەداوین کە لە کۆنگرەیەکی وادا لە تەنیشت خۆمان بیان بینین. سڵاو لە گیانی پاکی ئەو هاوڕێو هاوسەنگەرانە کە لە درێژایی ساڵانی تەمەنی حیزبەکەمان دا گیانیان لەسەر ئامانجیان داناوە، سەربەرزانە بەجێیان هێشتووینو درێژەدانی رێگای پیرۆزی خەباتیان پێ ئەسپاردووین، سڵاوێکی تایبەت بۆ گیانی نەمری هاورێی هەمیشە لە یاد کاك عوسمان رەحیمی کە شوێنی لەنێو کۆڕی ئێمەدا بەتاڵەو یەکێك لە شیاوترین

تێکۆشـەرانێك بـوو کـە هـەقی بـوو لـەم کـۆنگرە بەشـکۆیەدا نـەخش بگێـڕێ‌و بەداخەوە مەرگی بەناوەخت ڕێگای پێ‌نەدا. هـەروەها سـڵاو بـۆ گیـانی هـاوڕێی تێکۆشەر کاك محمد گادانی کە هەمووی سێ حەوتوو پێش کـۆنگرە مـاڵاوایی لێ کردین. سڵاو لە زیندانی‌یە سیاسی‌یەکانمان کە نەترسانە بەرامبەر بە وەردیانـە (زیندانەوان) دڵ ڕەشەکان رادەوەستن‌و ئامـادەن گیـان ببەخشـن، بـەڵام پشـت لە ئامانجەکانیان نەکـەن. سـلاو لـە کۆمـەڵانی خـەڵکی کوردسـتان پشـتیوانانی ئەمینی حیزبی دێموکراتی کوردستان‌و سەرچـاوەی هێـزو توانامـان‌و بەتایبـەتی سـلاو بـۆ بنەماڵـە سـەربەرزەکانی شـەهیدان‌و زیندانی‌یـە سیاسـی‌یەکان‌و تێکۆشەرانی نێو سەنگەری خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەییمان.

هاوڕێیان‌و هاوسەنگەران!

هـەموو قۆناغـەکانی خـەبات گـرنگ‌و ناسـکن‌و هـەموو ڕۆژانـی تێکۆشـان‌و تەنانەت هـەموو سـەعات‌و دەقیقـەکانمان بایـەخی خۆیـان هەیـەو بـەفیڕۆدانیان زیان بـە بزووتنـەوەی رزگاریخوازانـەی گـەلی ئێمـە دەگەیـەنێ. بـەو حاڵـە ڕێگـا بـدەن بڵـێین ئـەم کۆنگرەیـە لـە هەلومـەرجێکی ناسـکتردا پێـك هـاتوەو کـات‌و سـاتەکانی کـۆنگرە بایـەخێکی زیاتریـان بـۆ دوارۆژی حیـزب‌و بزووتنـەوەی رزگاریخوازانـەی گەلەکـەمان هەیـە. ئێمـە لـە کومیتـەی ناوەندی‌داو بـە پشـت بەسـتن بـە پشـتیوانیی تێکـڕای ئەنـدامانی حیـزب زۆر ئـەرکی گرنگمـان بـۆ نوێ‌کردنـەوەو بەرەوپێشـبردنی حیـزب خسـتوونە سەرشـانی خۆمـان، زۆر بەڵێنیمان بە دۆستان‌و لایەنگرانی حیزبەکەمان داون، کە هەمووی ئەمانە دەبێ لـەم کۆنگرەیـەدا دوابڕیاریـان لەسـەر بـدرێ. کەوایـە ئـەم کۆنگرەیـە بـەردی مەحەکی جیددی بوونی ئێمە لە وادەو بەڵێن‌و بڕیارو پەسندکراوەکانمان دایە.

بەخۆشـیەوە کۆنفرانسـەکانی پـێش کـۆنگرە لـە هـەموو شـوێنێك بـە رادەیەکی زۆر لە خزمەتی وەدیهێنانی ئـەو ئامانجانـەدا بـوون کـە بـۆ کـۆنگرەو لەویش زیـاتر بـۆ دواڕۆژی حیـزب لەبەرچـاو گـیراون. ئێمـە شـانازی بـە هـەموو سـەرکەوتنەکانی رابـردووی حیزبـەوە دەکـەین‌و لـە کەم‌وکووڕی‌یەکانیشـی‌دا خۆمـان بـە شـەریك‌و بـەرپرس دەزانـین. بـەڵام بـە دڵنیایی‌یـەوە دەکرێ بڵـێین کۆنفرانسـەکانی کـۆنگرەی چـاردەیەم هـەم لـە رووی بـاس‌و لێکدانـەوە سیاسی‌یەکان، هەم لە بارەی رەچاوکردنی رێوشوێنە دێموکراتیکەکان‌و هەم لـە روانگەی هەڵبـژاردنی نوێنـەران‌و پێکهاتـەو جۆراوجـۆریی نوێنەرانـەوە نموونـەو نوێنگـەی وەفـاداری بـە بـەڵێن‌و پـەیمان‌و لێـبڕاوی لەسـەر ئـاڵوگۆڕە دێموکراتیکەکان بەرەو نوێ‌کردنەوەی حیزب‌و بەرەوپێشبردنی بـوون. تـەرکیبی ئەنـدامانی ئـەم کۆنگرەیـە شـاهیدی دەدا کـە تێکۆشـەرانی حیـزب لـە کۆنفرانسەکان دا چەندە پابەنـدی ئـەو پرەنسیپانە بـوون کـە زیـاتر لـە سـاڵێك پێش ئێستا بە ناوی "هێڵە گشـتی‌یەکانی رێبـازی ئێمـە" رامـان گەیانـدن. وەك لەبیرمانە بەرزترین رادەی بەشداریی ژنـان لـە کـۆنگرەدا شـتێك زیـاتر لـە ٦٪ی ئەندامانی کۆنگرە بوو، کەچی دەبینین بەخۆشی‌یەوە ئەم رێژەیە لـە کـۆنگرەی چاردەیەم دا گەیشتۆتە نیزیك ١٩٪.

جۆراوجۆریی پێکهاتەی کۆنگرە پێمان دەڵێ کـە لـە بـاری بەشـداریی لاوان‌و روونـاکبیرانیشـەوە هـەنگاوی گـەورەمان بـەرەوپێش هەڵێناونـەوە. بۆیـە ئـەو هیوایـە بـەهێزە کـە هـەروەك لـە هێڵـە گشـتی‌یەکان دا بـەڵێن دراوە ئۆرگـانی رێبـەریی هەڵبـژێراوی ئـەم کۆنگرەیـەش هـەر ئـەم جۆراوجـۆری‌و هاوبەشـی‌و بەرەوپێشـچوون‌و نوێ‌بوونەوەیـە بەخۆیـەوە ببینـێ. بـە هـەرحاڵ بەشـدارانی

کۆنگرەی چاردەیەم بەرپرسایەتیی قورسیان لەسەرشانەو دەبێ خۆیان بۆ وەدیهێنانی چاوەڕوانییەکانی ئەندامانی حیزبو بەگشتی خەڵکی کوردستان ئامادە کردبێ. زامنی سەرکەوتنی ئەم کۆنگرەیە لە وەدیهێنانی چاوەڕوانییەکان دا بەشداریی چالاکانەو ئوسوولیی ئەندامان لە باسو لێکدانەوەکانو گەلاڵەی بڕیارنامەو بەڵگەنامەکان دایە. سەرکەوتنی یەك یەکی ئێمەش لە بەجێگەیاندنی ئەرکەکانمان وەك ئەندامی کۆنگرە لە گرەوی ئەوە دایە کە ئەوەی بیروبۆچوونو لێکدانەوەمان پێدیکتە دەکا تەنیاو تەنیا قازانجی حیزبەکەمانو بزووتنەوەکەمانو مەسەلەی ڕەوای گەلەکەمان بێ.

لێکدانەوەو هەڵسەنگاندنی هەلومەرجی قۆناغی ئێستای خەباتی حیزبەکەمان بۆ هەڵبژاردنو دەست نیشانکردنی سیاسەتو ڕێبازی تێکۆشانی لەمەودوامان ئەرکێکی گرنگە. ئێمە لە دنیایەك دا دەژیینو خەبات دەکەین کە دیاردەکان پێکەوە بەستراونو شوێن لەسەر یەکتر دادەنێنو کاریگەریی لە یەکتر وەردەگرن، بەتایبەتی خەباتی سیاسی بۆ بەدەست هێنانی مافو داخوازەکانی گەلێك لە زۆر جەمسەرەوە بە زۆر پارامیتری نێوخۆییو دەرەکییەوە گری دراوە. بۆیە لەم راپۆرتەدا بەپێویست دەزانین ئەگەر بە کورتییش بێ ئاوڕ وەسەر ئەو ئاڵوگۆڕانە بدەینەوە کە بەسەر هەلومەرجی نێوخۆییو ناوچەییو نێونەتەوەییدا هاتوونو بەجۆرێك لەجۆران پێوەندی بە خەباتی رزگاریخوازانەی حیزبەکەمانو نەتەوەکەمانەوە پەیدا دەکەن:

پێوەندیيە نێونەتەوەیییەكان

بەپێچەوانەی ساڵەكانی كۆتایی سەدەی بیستەمو تەنانەت ساڵەكانی سەرەتای سەدەی بیستویەكەم كە پێشان ململانەیەكی توند بەسەر پێوەندیيە نێونەتەوەیییەكان دا زاڵ بوو، و دواتر جێگای خۆی دا بە هێندێك ململانەی ئارامترو زیاتر رانەگەیەندراوی دەسەڵاتە گەورە ئابووریو سیاسییەكان، لە ساڵانی نێوان دوو كۆنگرەی سێزدەیەمو چاردەیەمی حیزبی دێموكراتی كوردستان دا فەزای زاڵ بەسەر پێوەندیی نێوان دەوڵەتان، بەتایبەتی دەسەڵاتە گەورەكان دا، فەزای هاوكاری بۆ چارەسەری گیروگرفتەكانی نێوان خۆیان لەلایەكو ئەو گیروگرفتە ناوچەییو جیهانییانە كە هەركامەی بەجۆرێك قازانجو لێكدانەوەی خۆیانی تێدا دەبیننەوە لە لایەكی دیكە بوو. ئەگەر تا چەند ساڵ لەمەوبەر لەنێوان ئورووپاو ئەمریكاو لەوانیش زیاتر لەنێوان ئەم دووانەو دوو دەوڵەتی گەورەی چینو رووسیە لە زۆر مەسەلەی پێوەندیدار بەم یان ئەو وڵات دا ململانەو كێشە رووی دەداو كاری گەیاندبووە جێگایەك كە هێندێك دەوڵەتی سەرەڕۆو قانوون شكێنی وەك كۆماری ئیسلامی دەیان توانی لەو ناتەباییيانە بە قازانجی سیاسەتەكانی خۆیانو بردنە پێشی ئامانجە نارەواكانیان كەڵك وەرگرن، ئێستا ئورووپاو ئەمریكاو لە زۆر حاڵەت دا چینو رووسیەش هەوڵ دەدەن بە بۆچوونو هەڵوێستی هاوبەشەوە لەگەڵ گیروگرفتە جیهانیو ناوچەیییەكان دا بەرەوڕوو بنەوە.

لێك نیزیكبوونەوەی هەڵوێستی دەسەڵاتە گەورەكانو هەوڵدانیان بۆ گرتنی هەڵوێستی هاوبەش بەرامبەر بە كێشەو گیروگرفتە ناوچەیییەكان فەزایەكی

پێك هێناوە کە لەودا هیوا بە چارەسەری هێندێك کێشەی لەمێژینەی وەك کێشەی ئیسرائیلو وڵاتانی عەرەبی پتر بێتو ئاسۆی جیهانێکی ئارامترو پێوەندی‌یەکی سالمتری نێوان دەوڵەتانو هێزە دەسەڵات بەدەستو کەم دەسەڵاتەکان روونتر بێتە بەرچاو. گومان لەوەدا نیە کە هەرچەند جەمسەربەندی بە شێوەی دەورانی شەڕی ساردو بوونی دوو ئوردووگای سۆسیالیستیو سەرمایەداری ئەمڕۆ لە ئارادا نیە، ململانە لەسەر بەدەستەوە گرتنی بەشێکی زیاتر لە بازاڕی جیهانیی سەرمایەو قازانجە ئابووری‌و بازرگانی‌یەکان هەروا بەردەوامەو هەرکام لە دەسەڵاتە مەزنە ئابووری‌یەکان لە گەڕان بەدوای دابینکردنی زیاتری قازانجەکانی خۆیان دا لە هەوڵی یارگیری‌و بەدەستەوەگرتنی بەشێکی زیاتر لە بازاڕی جیهانی ڕانەوەستاونو ڕاناوەستن. بەڵام گرنگ ئەوەیە لە مەسەلە چارەنووس سازەکان داو بەرامبەر بەو مەترسی‌یانە کە هەڕەشە لە ئاشتی‌و ئارامی لە ڕادەی جیهانی‌دا دەکەن، تا ڕادەیەکی باش یەکدەنگنو مل بە ملە لەسەر قازانجە تایبەتییەکان لە فەزایەکی سالمترو ئارامتردا بەرەوپێش دەچێ.

تا ئێستاش ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان کە دەبوو لە چارەسەری گیروگرفتە نێونەتەوەیی‌و ناوچەیی‌یەکان دا نەخشی چالاكو کاریگەری هەبێ زۆرتر لە پەراوێزدا نەخش دەگێڕێ‌و بڕیاری سەرەکی‌و قسەی یەکەم بە دەسەڵاتە مەزنەکانە. بەو حاڵەش کەمبوونی ئاڵۆزی‌یەکانی نێوان ئەو دەسەڵاتانە زەمینەی پێك هێناوە کە ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان هەر نەبێ لە داهاتوودا نەخشێکی زیاتری پێ‌بسپێردرێ‌و ئامادەبوونی لە چارەسەری گیروگرفتە هەرێمی‌یەکان دا بەرچاوتر بێ. ئامادەبوونی چالاکانەی

ئەم رێكخراوە لە كۆبوونەوەو كۆنفرانسە جیهانیو ناوچەیییەكان داو نەخش گێڕانی رێكخراوی نەتەوە یەكگرتووەكان لە هێندێ شوێنی ئالۆزی وەك ئەفغانستانو دارفووری سوودان سەرەتایەكی باشن بۆ ئەوەی ئەو رێكخراوە لە دواڕۆژدا شوێنەواری بەرچاوتری لە دابینكردنی ئاشتیو ئارامیو هێوركردنەوەی ناوچە هەڵگیرساوەكانی جیهان دا هەبێ.

تیرۆریزمو بەربەرەكانیی تیرۆریزم

یەكێك لە بەرچاوترین دیاردەكانی ئەم سەردەمەمان لە رادەی جیهانیدا بوونی تیرۆریزم لە لایەكو هەوڵی بەربەرەكانی بە دژی تیرۆریزم لە لایەكی دیكەیە. ئەو شەڕو بەربەرەكانییە كە لە ساڵدا بە میلیارد دۆلار خەرج بەسەر بوودجەی دەوڵەتانی پشتیوان یان دژی تیرۆریزم دا دەسەپێنی، لەراستیدا یەكێك لە گرنگترین دیمەنەكانی ئەو لێك نیزیكبوونەوەیەیە كە گوتمان لە نێوان دەسەڵاتە گەورەكان دا پێك هاتووەو بە شتێكی موسبەتو دەسكەوتێكمان لە قەڵەم دا. دیاردەی تیرۆریزم ئێستا ئیدی بۆتە مەترسییەك كە هەڕەشە لە ئارامیو سەقامگیری لە بەشی هەرە زۆری وڵاتانی جیهان دا دەكا. بەڵام ئەو بەربەرەكانییە كە بە باوەڕی ئێمە یەكێك لە گرنگترین ئەركەكانی مرۆڤایەتیی پێشكەوتوویە تا ئێستا لە دوو بارەوە كەمایەسیی بنەڕەتیی تێدا هەیە:

یەكەم ئەوە كە ئێستاش پێناسەیەكی روون لە تیرۆریزم نەكراوەو سنووری نێوان تیرۆرو شەڕ، تیرۆرو خەباتی ئازادیخوازانەو تیرۆرو بەربەرەكانیی رەوا روون نەكراوەتەوەو تەنانەت هەڵوێستی وڵاتە هەرە مەزنەكانیش بەرامبەر ئەو دیاردەیە لێڵیو ناڕوونییەكی بەرچاوی پێوە دیارە. ئەو ناڕوونیو

نایەكدەنگی‌یە جیهانی‌یە لەسەر تەعریف‌و نێوەرۆكی تیرۆر بۆتە مایەی ئەوە كە جاروبار سەرسەختترین لایەنگرانی تیرۆرو تیرۆریزم‌و بۆ دەرەوە ناردنی تیرۆر وەك دەوڵەتی كۆماری ئیسلامییش خۆیان بە دوژمنی تیرۆریزم‌و تەنانەت قوربانیی تیرۆریزمیش لە قەڵەم بدەن.

دووەمیش ئەوەیە تا ئێستا كۆمەڵگای جیهانی‌و لەسەرووی هەمووشیەوە دەسەڵاتە مەزنە سیاسی‌و دیپلۆماسی‌و ئابووری‌و نیزامی‌و فەرهەنگی‌و زانیاری‌یەكان تەنیا شەڕی دیاردەی تیرۆریزم ـ ئەویش بە ناڕوونی‌و نیوەچڵی ـ دەكەن‌و كاریان بەسەر ناسین‌و لە ڕەگ‌و ریشە دەرهێنانی ماكی تیرۆریزمەوە نیە، بەومانایە كە هێشتا خۆیان بەوەوە خەریك نەكردوە كە بزانن تیرۆریزم لە چییەوە سەر هەڵدەداو هۆیەكانی سەرهەڵدانی چین. تەنانەت بە شێوەی جیددی شەڕ لەگەڵ سەرچاوە ئەسڵی‌یەكانی تیرۆریزمیش نەكراوە، كە ئەمەیان بۆتە هۆی ئەوەی هەڵخەڵەتاوان لەم لاو لەولا سەریان تێدا بچێ‌و ئەوانەش كە لە پشتیان ڕاوەستاون‌و دەیان نێرنە مەیدانی جینایەت خولقاندن، یان خۆ بە هیلاك دان بێ سزادران بۆی دەربچن. بە باوەڕی ئێمە هەوڵی ناسینی ڕەگ‌و ریشەی تیرۆریزم‌و سەرچاوەی تیرۆریزم هەم زەمانی بەربەرەكانی دژی تیرۆر كورت دەكاتەوەو هەم تێچووی خەرجەكانی دێنێتە خوار.

دەسەڵاتە گەورەکانو گەلانی زۆرلێکراو

دیاردەیەکی موسبەت کە لە سیاسەتی نێونەتەوەیی‌دا هاتۆتە ئاراوەو کەمو زۆر کاری پێکراوە، هەڵوێستی دەسەڵاتە گەورەکان بەرامبەر بە مافو ئازادی‌یەکانی گەلانی بندەستو زۆرلێکراوە. ئەگەر تا دوا دواکانی سەدەی رابردوو هەموو جۆرە وەدەنگ هاتنێکی کۆمەڵگای جیهانی بە بیانووی دەست تێوەرنەدانی کاروباری نێوخۆیی وڵاتانەوە رەت دەکرایەوە، لە دوا ساڵەکانی سەدەی بیستەم دا شتێك بە ناوی دەستتێوەردانی رەوا هاتە نێو زاراوە سیاسی‌یەکانی کۆمەڵگای نێونەتەوەیی. ئەویش بەو مانایە بوو کە لە هەر جێیەك دەرکەوت دوڵەتان مافو ئازادی‌یەکانی گەلانی خۆیان زەوت دەکەن، کۆمەڵگای جیهانی بۆی هەبێ بە ناوی دیفاع لە مافی مرۆڤەوە بێتە دەنگو پێشی سەرەڕۆیی‌و تاوانی دژی ئینسانیی دەوڵەتەکان بگرێ. لەو کاتەوە تا ئێستا لە هێندێ شوێنی جیهان ئەو دەستێوەردانە رەوایە کراوەو رزگاربوونی هێندێ میللەتی ژێردەستەی لێ کەوتۆتەوە کە بۆ وێنە دەتوانین ئامارە بە بۆسنی هێرزەگۆئین‌و تیمۆری رۆژهەڵاتو کۆسۆڤۆ بکەین.

ئەگەر زۆربەی ئەمانە بە بڕیار یان پشتگیریی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکانو زیاتریش لەسەر دەستی زلهێزەکان هاتوونە دی، جێگای داخە لە هەر جێیەك ئەو زلهێزانە قازانجی تایبەتیی خۆیان تێدا نەدیتبێ بەرامبەر بە پێشێلکردنی مافو ئازادی‌یەکانی گەلانی بندەستو چەوساوە بێدەنگ بوونو تەنانەت جاری وابووە پشتی دەوڵەتە سەرەڕۆکانیشیان گرتوە. ناتەبایی‌و دوو جۆریی هەڵوێستی زلهێزەکان دەتوانین بە زەقی بەرامبەر بە پێشێلکرانی مافو ئازادی‌یەکانی گەلی کورد لە هێندێك بەشی کوردستان دا ببینین، لە

حاڵێـك دا ئـەو هێزانــە تــا رادەیــەکی کاریگــەر پشــتیوانییان لــە وەدیهــاتنی بەشێکی بەرچاو لە مافەکانی گەلی کـورد لـە باشـووری کوردسـتان کـردوە ـ کـە ئەمەیان جێگای رێزو پێزانینە ـ بەرامبەر بە سـەرکوتی گـەلی کـورد بـە تایبـەتی لـە تورکیـەو ئێـران متـەقیان لێـوە نـەهاتوەو تەنانـەت پشتیوانییشـیان لـە هەڵوێستی تورکیە کردوە. بەو ئاواتە ئەو "بانێك و دوو هـەوا"یـە لـە هەڵوێسـتی زلهێزەکان دا کۆتایی پێ بێو ئەگەر بە دەخاڵەتی رەواش نەبێ، هـەر نـەبێ بـە پشـتیوانیی رەوا لـە داخـوازە بەرهەقـەکانی گـەلی کـورد لـە بەشـەکانی دیکـەی کوردستانیش دا بە پرەنسیپ بوونی خۆیان نیشـان بـدەنو رێـزو ئەمەگناسـیی هەموو نەتەوەی کورد بۆخۆیان مسۆگەر بکەن.

سیاسەتی ئەمریکا بەرامبەر بە ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست

ناکرێ باس لەپێوەندییە نێونەتەوەیییەکان بکەینو ئاماژە بـە سیاسـەتو نەخشـی وڵاتـە یـەکگرتووەکانی ئـەمریکا نەکـەین کـە وەك گـەورەترین زلهێـزی جیهان ئەمڕۆ لە زۆربەی مەسـەلە جیهـانیو ناوچـەیییەکان دا نەخشـی چـالاكو کاریگەر یـاری دەکـا. کاریگـەریی رۆڵـی ئـەمریکا لەسـەر مەسـەلەکانی جیهـانی ئەمڕۆ لەوە بـەربلاوترە کـە لێـرەدا ئامـاژە بـە هـەموو لایەنـەکانی بکـرێ. بۆیـە تەنیا باس لە سیاسەتی ئـەمریکا بەرامبـەر بـە رۆژهـەلاتی نێوەڕاسـتو پتریـش ئەو بەشە دەکەین کە بە جۆرێك پێوەندیی بە خەباتی خەڵکی کوردسـتانو ئـەو وڵاتانەوە هەیە کە کوردستانیان لەنێوان دا دابەش کراوە.

ئەوەی لـە سیاسـەتی بەرێوەبەرایـەتیی وڵاتـە یـەکگرتووەکان بەرامبـەر بـە رۆژهەڵاتی نێوەراست روونو ناسراوە پشـتیوانیی ئـەو دەوڵەتـە لـە ئیسـرائیلو

ئەمنیەتی ئیسرائیلە، کە ئەمەیان وەك پارێزگاری لە میللەتێك زۆر لە جێگای خۆی دایە، بەڵام جێی داخە کە ئەمریکا مەسەلەکانی ئەو ناوچە گرنگو ستراتیژیکە زیاتر لە ڕوانگەی ئەمنیەتی ئیسرائیلەوە سەیر دەکاو هەرچی پێوەندیی بەو ئەسڵەوە نەبێ، بایەخێکی کەمتری پێدەدا. ئێستا جێی خۆشحاڵیە کە وا دیارە واشینگتۆن بڕیاری داوە ڕێگاچارەیەکی ئابڕوومەندانە بۆ مەسەلەی فەلەستین بدۆزێتەوە. بەڵام بەرامبەر بە مەسەلەکانی دیکەی ئەو ناوچەیە کە گرنگترینیان مەسەلەی کوردە ئەمریکا نەك هەر سیاسەتێکی چالاکی نیە، بگرە سیاسەتێکی ڕووونیشی لە خۆی نیشان نەداوە. جارێ مەسەلەی ڕۆژهەڵاتی نێوەراستی گەورەو دێموکراتیزە کردنی ئەم ناوچەیە بە هەر هۆیەك بوو، هەر پاش هێنانە گۆڕی بایەگانی کراو ئێستا بۆ چوار ساڵ دەچێ کە باسی لێوە ناکرێو ناوی لێوە نابرێ. پاشان هەڵوێست بەرامبەر بە دوو وڵاتی ئەم ناوچەیە (سووریەو ئێران) کە هەرکامیشیان بەشێك لە خاکی کوردستانیان تێدا هەڵکەوتوە، کەوتۆتە سێبەری وەزعییەتی ئەمنیەتیی عێراقو هێزەکانی ئەمریکا لە عێراق. ئێمە قەت بانگەوازمان بۆ هێرشی نیزامیی ئەمریکایان هەر هێزێکی بێگانە بۆ سەر ئێران نەکردوەو ناشیکەین. بەڵام قسە لەوەیە ئەگەر ڕۆژێك لە ڕۆژان هەڵوێستی ئەمریکا بەرامبەر بە ئێران ورەو هۆمێدی بە بەشێکی زۆر لە خەڵکی ئێران دەدا ئەوە زیاتر لە دوو ساڵە سیاسەتی ناڕوونی ئەمریکا بەرامبەر بە کۆماری ئیسلامی خەڵکی ئێرانی لە جیددی بوونی ئەمریکا لە ڕووبەڕوو بوونەوەی ئەو ڕێژیمەدا خستۆتە گومانەوە.

بـە بـاوەڕی ئێمـە ئـەمریکا بەرامبـەر بـە ئێـران زۆرجـار تووشـی لێکدانـەوەی نادروسـت بـووە. هـەر ئـەو کاتـە کـە سیاسـەتی (مهـار دوگانـە)ی بـە قـازانجی کۆماری ئیسلامی گۆڕی نەیدەزانی کە هەتا کۆماری ئیسلامی مابێ نـە خـەڵکی ناوچـەکەو نـە دۆسـتانو دواتـر هێزەکـانی ئـەمریکاش لـە ناوچـە ئەمنیـەت بـە خۆیانەوە نابینن. ئێستاش جێگای سـەرنجە کـە ئـەو زلهێـزە بـۆ دابـین کردنـی ئەمنیـەتی عێـراق ـ ئەمنیـەتێك کـە بەشـێکی زۆری بەدەسـتی ئێـرانو بـەکرێگیراوانی لـە خـەڵکی عێـراق زەوت کراوە ـ داوای کۆمـەك لـە کۆمـاری ئیسلامی دەکاو هێشتا تەنانەت ئەو گومانەشی نەڕەوییوە کـە رێـژیمی ئیسـلامی دەیەوێ کۆمەك بە سەقامگیر بوونی وەزعی عێراق بکا ـ لە حاڵێك دا بۆ هـەموو شارەزایان ئاشکرایە کـە کۆمـاری ئیسـلامی دژی هـەموو ئاڵوگۆڕەکـانی عێراقـی تازەیـە، هـەر لـە سیسـتمی لائیکـەوە بگـرە تـا دەگاتـە دێمـوکراتیزە کردنـی کۆمەڵو بـە تایبـەتیش بـەرەسمی ناسـینی مافـەکانی خـەڵکی کوردسـتان. جـا چۆن دەکرێ چاوەڕوان بین ئەو دەوڵەتە کۆمـەك بـە سـەقامگیر بـوونی وەزعـی عێراقو چوونە پێشی ئامانجە هاوبەشەکانی دەوڵەتی ئـەمریکاو خـەڵکی عێـراق بکا؟

بـە تێفکرینـی ئێمـە تەنانـەت هەڵوێسـتە توندەکانی ئـەمریکا بەرامبـەر بـە کۆماری ئیسلامییش بێ هەڵەو کـەمو کـوورِی نـەبوون. دەلیلـی واشـینگتۆن بـۆ بەرەنگار بوونەوەی کۆماری ئیسلامیو داوای لـە گـەمارۆ خسـتنو ناراسـتەوخۆ هەڕەشەی نیزامییشی زیاتر هەوڵی رێژیم بۆ دەستراگەیشتن بە چەکی ئـەتۆمیو پاشانیش دژایەتیی رێژیم لەگەڵ رەوتی ئاشتیی نێوان عـەرەبو ئیسـرائیل یـان پشتیوانی لە تێرۆریـزم بـووە. لـە حاڵێـك دا ئـەم مەسـەلانە بـۆ بەشـێکی زۆری

کۆمەڵگەی ئێران گرنگ نین‌و لە راستی‌دا داخوازەکانی خەڵکی ئێران لەو جێیەڕا دەست پێ‌دەکەن کە ئەو بابەتانە تەواو دەبن. داخوازی واز هێنان لە هەوڵی خۆچەکدار کردن بە چەکی ئەتۆمی یان دژایەتیی رەوتی ئاشتی ناتوانێ خەڵکی ئێران وەجووڵە بخا. داخوازی گەلانی ئێران، دێموکراسی، ئازادی، مافی مرۆڤ، مافی نەتەوایەتی‌و مافی ژنان‌و شتی لەو بابەتەیەو ئەمانەن کە دەتوانن خەڵکی وڵاتی ئێمە وەحەرەکەت بخەن.

ئەگەرچی راپۆرتی هێندێك لە دەزگا زانیاری‌یەکانی ئەمریکا لە بارەی واز هێنانی کۆماری ئیسلامی لە وەدەستهێنانی چەکی ئەتۆمی‌یەوە، بە بۆچوونی هێندێك کەس‌و یەك لەوان ئەحمەدی‌نەژاد سەرکەوتنێك بۆ کۆماری ئیسلامی‌یە، بەڵام بەش بەحاڵی خۆمان ئەو راپۆرتەو ئاشکرا کردنەکەی - چ ئەو راپۆرتە دروست بێ چ نادروست - بە هەنگاوێکی موسبەت بەرەو دەرکی دروستی ئەمریکا لە وەزعی ئێران‌و گرتنی هەڵوێستی ئوسوولی دەزانین. هەق وایە دنیای دەرەوە لە رووبەروو بوونەوە لەگەڵ کۆماری ئیسلامی دا باس لەو تۆمەتانە بکا کە هەم بە ئاسانی سابیت دەکرێن‌و هەم دەتوانن خەڵکی ئێران بجووڵێنن، سەرکوتی ئازادی‌یەکان، پێشێلکردنی مافی مرۆڤ و مافی گەلان، داخستنی رۆژنامە جیابیرەکان، گرتن‌و ئازارو ئەشکەنجەو ئێعدامی ئازادیخوازان لەو تاوانانەن کە سەرانسەری کارنامەی ٢٩ ساڵەی کۆماری ئیسلامی‌یان پڕ کردۆتەوەو دارو بەردی خاکی ئێران شاهیدی‌یان بۆ دەدا.

ڕۆژهەڵاتی نێوەراست

وەك لە جێیەکی دیکەی ئەم ڕاپۆرتە ئاماژەی پێکرا بەداخەوە لەلای زلهێزەکانو لە زۆر کۆڕو کۆمەڵی نێونەتەوەیی‌دا مەسەلەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست لە کێشەی نێوان ئیسرائیلو فەلەستین یان کێشەی وڵاتانی عەرەبی‌و ئیسرائیل دا خولاسە دەبێتەوە. لە حاڵێك دا ـ لەگەڵ هەموو گرنگی‌و بایەخی دابین بوونی ئەمنیەتی ئیسرائیلو مافو ئازادی‌یەکانی خەڵکی فەلەستین ـ شاراوە نیە کە لە ڕۆژهەڵاتی نێوەراست دا جگە لە مەسەلەی فەلەستین هەر لە باری مەسەلەی نەتەوایەتی‌یەوە هێندێ مەسەلەی دیکەش بە چارەسەر نەکراوی ماونەوە کە لە هەموویان گرنگتر مەسەلەی کوردە. جێگای خۆشحاڵی‌یە کە مەسەلەی کورد لە عێراقو بە رواڵەت مەسەلەی فەلەستینیش ڕێگای خۆیان بەرەو چارەسەر گرتۆتە بەرو ئاواتەخوازین بە زوویی بە سەرەنجامی دڵخواز بگەن. بەڵام هەموو ئەوانەی قازانجیان لە دابین بوونی ئاشتی‌و هێمنی لەو ناوچەیەدا هەیە دەبێ بزانن هەتا ئەو وەختەی ڕێگاچارەیەکی گونجاو بۆ هەموو مەسەلەکانو پێش هەموانیش مەسەلەی کورد نەدۆزراوەتەوە چاوەڕوانیی سەقامگیر بوونی ئەو ناوچەیە چاوەڕوانی‌یەکی بەجێ‌و واقیع بینانە نیە. کەوابێ ئەرکی هەموانە هەرکەس بەپێی جێگەو پێگەی خۆی هەوڵ بدەن مەسەلەی کورد ڕێگاچارەیەکی بەکردەوەی بۆ پەیدا بێ تا ناوچەکەش بکەوێتە ئەمنیەتێکی دایمی‌و قازانجی لایەنە پێوەندیدارەکانیش دابین بێ.

مەسەلەی كورد

كە باس لە مەسەلەی كورد دەكرێ مەبەست مەسـەلەی نەتەوەیـەكی نیزیـك لە چل میلیۆن كەسی لە یـەكێك لـە گـرنگترین ناوچـە سـتراتیژیكانی جیهانـە كەخۆیو وڵاتەكەی بە دوور لە ویستو كاریگەریی خۆی بـە سـەر چـەند وڵات دا دابەش كراونو تا ئێستا لە مافی دیاریكردنی چارەنووسـی خـۆی بێبەشـەو بـۆ وەدەستهێنانی ئەو مافە رەواو سروشتییە خەبات دەكا. راستییەكی تاڵـە كـە هەتا ئێستاش مەسەلەی كورد بەو مانـا پـڕ بـە پێسـتەی لـە هیچـكام لـە كـۆڕو كۆمەڵە نێونەتەوەییەكان دا باسی لێوە ناكرێو ناوەندەكانی بڕیار لـە جیهـان دا بـەبێ تـەفاوەتی بـە پـەنای دا تێدەپـەڕنو لـە پێنـاوی قـازانجی ئـابووریو بازرگانیـدا خـۆی لێ دەبـوێرن. بـەو حاڵـە ئێسـتا ئیـدی كـوردو كوردسـتانو مەسـەلە رەواكـەی نەتـەوەی كـورد بـۆ ناوەنـدەكانی بڕیـارو كـۆڕو كۆمەڵـە سیاسییەكانی جیهان وەك جاران نامۆو نەناسراو نینو تەنانـەت لـە زۆر شـوێن ناوی كورد سۆزو خۆشەویستی بۆلای خۆی رادەكێشێ.

شـتی دیكـەی جێگـای ئومێـد ئەوەیـە كـە هەسـتی نەتەوایـەتیو وشـیاریی سیاسی لە هەموو بەشەكانی كوردسـتان زۆر بـەرەوژوور چـووە. لەگـەڵ هـەموو هـەوڵو تەقەلایـەكی دەوڵـەتانی حـاكم بەسـەر كوردسـتان دا بزووتنـەوەی رزگاریخوازانـەی نەتـەوەی كـورد نـەك هـەر دانـەمركاوە، بـەڵكوو رۆژ بـە رۆژ گەشەدارترو وشـیارانەترو رادیكـاڵ تـر بـووە. لـە هـەمووی گـرنگتر ئەوەیـە كـە هاوپێوەندییەكی كەم وێنـە لـە نێـو كـوردی هـەموو پارچـەكانی كوردسـتان دا هەیـە. سـەركەوتنو تێشـكانی بزووتنـەوەی كـورد لـە هـەر بەشـێك دا هـەموو بەشەكانی دیكە وەك یەك دەهەژێنێ. لە یەك قسـەدا رۆڵـەكانی نەتـەوەی كـورد

خۆیـان وەك یـەك نەتـەوەو خاكەكـەیان وەك یـەك وڵات دەناسـن‌و لـە شـایی‌و شینی یەكتردا هەمووڵایەكیان بەشدارن.

ناتەواویی بەرچاو لە بزووتنـەوەی رزگاریخوازانـەی نەتـەوەیی گـەلی كورددا پەرش‌و بڵاویی هێزە پێشڕەوەكانیەتی. هەر ئەمەش كۆسـپێكی گـەورەی سـەر رێگـای گەیشـتنی ئـەو گەلـە بـە مافـە رەواو مێژوویی‌یـەكانی خۆیـەتی. وەك دەزانین نەك هەر كوردی هەموو بەشەكانی كوردستان نـەیان‌توانیـوە لـە رێگـای حیزبە خەباتگێرەكانەوە ستراتیژی‌یەكی هاوبەش بۆ تێكۆشـانی خۆیـان دیـاری بكەن، بەڵكوو هێزە سیاسییەكانی یەك یەكی پارچـەكانیش تـا ئێـرە دەسـتیان بە پلاتفۆرمێكی هاوبەش بۆ خەبات‌و بەرنامەیەكی هاوبەش بۆ ئێسـتاو دوارۆژی خەباتەكەیان رانەگەیشـتوە. لەمانـەش خـەراپتر ئەوەیـە كـە لـە هێنـدێ بەشـی كوردسـتان هاوكـاریی نێـوان هێـزە سیاسـی‌یەكانی كـورد رەوتـی پێچـەوانە دەپێـوێ‌و هـەرجارە ناجارێـك لـەتبوونی یـەكێك لـە رێكخـراوە خـەباتگێڕەكان كۆشكی هیـوای كـورد دەلـەرزێنێ. بـە بـاوەڕی ئێمـە نـاكۆكی‌و جیـاوازیی بـیرو بۆچوونی هێزە سیاسی‌یەكانی كورد لە سەردەمی وشیاریی گـەلان دا نـەك هـەر كارەسـات نیـە، بـەڵكوو شـتێكی سروشـتی‌و تەنانـەت نیشـانەی پێگەیشـتنی فكرییشە. گیرو گرفتی گەورە وێك هەڵنـەكردن‌و هاوكـاری نـەكردنی نێـوان ئـەو هێزانەیـە كـە لـە بەشـی زۆری‌دا ئاكـامی خۆپەرسـتی‌و پـاوانخوازیی ئـەم یـان ئەولایـەنی نێـو بزووتنـەوەی كـوردە. ئەگـەر هەسـتی بەرپرسـایەتی بـە سـەر هەمووان دا زاڵ بێ‌و قازانجی گشتیی گەل‌و نیشتمان وەپێش قـازانجی حیزبـی‌و رێكخراوەیی بخرێ، هەم بزووتنەوەی كورد لە هەركام لـە بەشـەكان دا دەتوانـێ رەوتی لێك نیزیك بوونـەوەو هاوكـاریی هێـزە سیاسـی‌یەكان بگرێتـە بـەرو هـەم

کوردی هەموو بەشەکانیش لەگەڵ هەموو جۆراوجۆرییەکی هەلو مەرجی خەبات ئەوەندە خاڵی هاوبەشیان لە نێوان دا هەن کە بتوانن لە سەریان ڕێك کەون‌و هاوکاری بکەن بێ ئەوەی زەبر لە پێوەندییە تایبەتییەکانی هیچ لایەنێك بوەشێنێ.

ئێمە پێمان وایە دەبێ ئەم کۆنگرەیە بە بڕیارێکی بەرپرسانە کومیتەی ناوەندی ڕابسپێرێ کە ئەرکی هەوڵدان بۆ لێك نیزیکبوونەوەی هەموو حیزب‌و ڕێکخراوەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە ریزی هەرە پێشەوەی ئەرکە خەباتگێڕانەکانی دابنێ‌و بە مایە لە خۆدانان‌و بە گرنگتر زانینی قازانجی گشتیی بزووتنەوە تێبکۆشێ لە زووترین دەرفەتی گونجاودا هاوپەیمانییەك ـ لە ژێر هەر ناوێکدا بێ ـ لە نێو حیزب‌و ڕێکخراوە تێکۆشەرەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دا دروست ببێ. هەر وەك بە دروستی دەزانین کۆنگرە کومیتەی ناوەندیی تازە ڕابسپێرێ بە نۆرەی خۆی لە پێناوی داڕشتنی ستراتیژییەکی هاوبەش بۆ بزووتنەوەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان دا تێبکۆشێ. ڕەنگە شاراوە نەبێ کە بە جێگەیاندنی ئەو ئەرکە پێش هەمووان لە حیزب‌و ڕێکخراوە سیاسییەکانی باشووری کوردستان‌و بەتایبەتی دوو حیزبی سەرەکی پارتی دێموکراتی کوردستان‌و یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان چاوەڕوان دەکرێ، بەڵام ئەمە بەو مانایە نیە کە هێزە سیاسییەکانی دیکە خۆیانی لێببوێرن یان نەتوانن نەخشی تێدا بگێڕن.

ئێران

ڕێـژیمی کۆمـاری ئیسـلامی وەك هەمیشـەو زیـاتر لـە جـارانیش لـە سـەر سیاسـەتە دژی ئینسـانیو وێرانکـەرەکانی بەردەوامـە. لـە پـاش هەڵبـژاردنی مەجلیسـی حەوتـەم کـە قـۆڵی پـاوانخواز تـوانی زۆربـەی زۆری کورسـی‌یەکان بەدەسـت بێنـێو بەتایبـەتی پـاش دوا هەڵبـژاردنی سـەرکۆماری کـە توانیـان مۆرەیـەکی وەك ئەحمـەدی نـەژاد بێننـە سـەرکار، ئـەم ڕێژیمـە هەسـتی بـە یەکدەستی لە نێـو دەسـەڵات دا کـردوە. لـە مـاوەی نێـوان دوو کـۆنگرەی ١٣و ١٤ی حیزبەکـەمان دا ئێـران بەگشـتیو کوردسـتان بەتایبـەتی شـەپۆلێکی بەربڵاوتر لە گرتنو زینـدانو ئیعـدامو راونـانی ئـازادیخوازان بـە تایبـەتی ژنـانو خوێنـدکارانی بـەخۆوە دیـوە. ژمارەیـەکی زیـاتر لـە ڕۆژنامـەو گۆڤـارە نادەوڵەتی‌یـەکان داخـراونو ژمارەیـەکی زۆر زیـاتریش لـە ڕۆژنامەنووسـانو نووسەرە جودابیرەکان گیراون، حوکمی سەختو تەنانەت ئیعدامیان بـە سـەردا سەپاوەو هەر نەبێ ناچار کراون وڵات بەجێ بهێڵن یان کاری نووسـینو ڕۆژنامـە نووسـی‌یان لێ قەدەغـە کـراوە. چـاو خشـاندنێك بـە راپۆرتـەکانی کومیسـیۆنی مافی مرۆڤ و بەگشتی دەزگاو کۆڕو کۆمەڵەکانی لایەنگری ئـازادیو مـافی مـرۆڤ دا دیمەنێکی سامناك لـە بـارودۆخی ئـازادیو مـافی مـرۆڤ لـە ئێـران دا دەخاتـە بەچـاو. ڕێـژیمی ئێـران لێـبڕاوە لەگـەڵ هـەر شـتێك کـە پێچـەوانەی ویسـتی کۆنەپەرسـتانەو پاوانخوازانـەی خۆیـەتی بەربـەرەکانی بکـاو رەگو ریشـەی بەرهەڵسـتو خـۆراگری لـە بـن دەربێنـێ. کەچـی بـە پێچـەوانەی ئـارەزووی کاربەدەستانی کۆمـاری ئیسـلامی بەربـەرەکانیی چـینو توێـژە ئازادیخوازەکـان هەتا هاتوە پتر پەرەی گرتوەو ئەگەریش رواڵەتی مەسەلەکە جـارو بـار ئـارامتر

هاتۆتە بەرچاو قەت بەمانای ئەوە نەبووە کە تووڕەیی‌و نارەزایەتی کەمتر بووبێ، یان ئازادیخوازان بەچۆکدا هاتبن‌و کۆڵیان دابێ.

لە لایەکی دیکەوە ئاژاوەگێریی کاربەدەستانی ئێران لە وڵاتانی دراوسێ‌و ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست، بەتایبەتی لە عێراق‌و لوبنان‌و فەلەستین لەو ساڵانەی دواییدا پەرەی گرتوەو رێژیمی ئیسلامی دیسان هەوای حکوومەتی جیهانیی ئیسلامی ـ دیارە بەرێبەرایەتیی خۆی ـ لە سەردایەو هەوڵ دەدا لە رێگای پەرەپێدانی تێرۆرو نائەمن کردنی وڵاتان بەتایبەتی وڵاتانی دراوسێوە هێژێمۆنیی خۆی بسەپێنێ. شان بە شانی ئەمانە، هەوڵەکانی رێژیم بۆ دەستڕاگەیشتن بە چەکی ئەتۆمی بەردەوامن‌و سەرپێچی بەرامبەر پەسند کراوەکانی شووڕای ئەمنیەتی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان‌و ئاژانسی نێونەتەوەیی وزەی ئەتۆمی هەروا لە پەرەگرتن دایە. بەم جۆرە سیاسەتی نێو خۆیی‌و دەرەوەی رێژیمی ئیسلامی لە دوو ئەسڵدا خولاسە دەبێتەوە: بەربەرەکانی‌و خۆ راگرتن بەرامبەر بە هەر داخوازێکی رەواو ئینسانیی هاونیشتمانان لە نێو خۆی وڵات‌و دوژمن داتاشین‌و مل بادان بەرامبەر بە ویستی کۆمەڵگای جیهانی لە دنیای دەرەوەدا.

لە بەر هەمووی ئەوانە وا دێتە بەر چاو کە بەرەنگاری‌یەکی توندو تیژ بەرامبەر رەفتارو ئاکاری کۆماری ئیسلامی لە رێگا دایە. ئەگەرچی هەوڵەکانی کۆمەڵگای جیهانی زیاتر روویان لە فشاری ئابووری بۆ سەر رێژیمی ئیسلامی‌و ناچار کردنی بە خۆ رێکخستن لەگەڵ داخوازەکانی ئەو کۆمەڵگایەیە. بەڵام سەررەقی‌و کەللەشەقیی دەمراستەکانی رێژیم هەتا دێ ئەگەری هێرشێکی نیزامی بۆ سەر ئێران زیاترو وێچووتر دەکا. گرنگ ئەوە نیە هێرشێکی لەو

بابەتە بۆ ئەمساڵو ساڵێکی دیکەیە یان بۆ ماوەیەکی دوورتر. گرنگ ئەوەیە ئەگەری ئەو رووبەرووو بوونەوەیە لە زیاد بوون دایە. خۆ ئەگەر هێرشێکی دەرەکی بۆ سەر ئێران بە تەواوییش لە دەستووری کاری زلهێزەکان بڕواتە دەر، خەڵکی ئێران ناتوانن وەزعی ئێستاو سیاسەتی ئێستای کۆماری ئیسلامی هەتا سەر تەحەممول بکەنو سەرەنجام بۆ یەکلا کردنەوەی حیسابی خۆیان لەگەڵ ئەم رێژیمە راپەرینێکی بەردرێژو بەربەرین بەرپا دەکەن.

بۆیە لە ئێستاوە هەم ئێمەو هەم هەر هێزێکی جیددیی ئۆپۆزیسیۆن دەبێ خۆمان بۆ ئەگەرەکانی رووداني بەرەنگاریییەکی یەکلا کەرەوە لەگەڵ کۆنەپەرستی ئامادە بکەین. لە حالەتی یەکەم دا ئەرکی هەموو هێزە نیشتمانپەروەرەکانی ئێرانە کە لە جیاتی دیفاع لە دەسەڵاتی فەرمانڕەوا یان بێلایەن بوونو لە دوورەوە سەیر کردن تێبکۆشن بە کەڵك وەرگرتن لە دەرفەت پێش ئەوەی گێرەشێوێنییەکانی رێژیم ئێران بکەنە وێرانەیەك، کۆتایی بە تەمەنی دەیان ساڵ جینایەتی کۆماری ئیسلامی بێننو هەوڵ بدەن بۆ خۆیان سیستمی دەوڵەتیی دوای کۆماری تاریکیو نەزانی دیاری بکەن. هەر لەو حاڵەتەو لە حاڵەتی دووەمیش دا ئێمە وەك حیزبی دێموکراتی کوردستانو هێزە سیاسییەکانی دیکەی ئۆپۆزیسیۆنی کورد دەبێ هەوڵ بدەین جێ دەستی خۆمان لە سەر رووداوەکان دابنێینو نەخشێکی چالاك لە گۆرینی بارودۆخەکە دا یاری بکەین.

هەمووی ئەمانەش لە گرەوی یەکریزیو یەك هەڵوێستیی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی بە تێکڕاو ئۆپۆزیسیۆنی کورد بە تایبەتی دایە. وەك زۆر جارمان گوتوە بەشی هەر گرووپو دەستەو لایەنێك لە هەر گۆرانێکی چاوەروانکراوی دوا

رۆژی وڵات دا و دەسکەوتی هەر کام لە گەلانی ئێران لە بەرووبووی ئەو ئاڵوگۆرانە بەستراوەتەوە بە رادەی ئەو نەخشە کە لە خەبات بۆ گۆڕینی بارودۆخەکە دا وەئەستۆی دەگرێ. دوور لە شەئنی هێزێکی شۆرشگێڕو تەنانەت جۆرێکیش خۆشخەیاڵیيە کە یەکێك دەستەوستان چاوەڕێ بێ تا هێزێکی دەرەکیو تەنانەت نێوخۆییش کۆتایی بە دەسەڵاتی سەرەرۆیی دێنێ، ئەو دەم مافو ئازادیيەکانی خۆیو نەتەوەکەی لە هێزی بە دەسەڵات گەیشتوو داوا بکا.

شاراوەش نیە کە نە لە رادەی سەرانسەریی ئێرانو نە لە کوردستان دا حیزبێكو رێکخراوێکی ئەوەندە بەهێزو توانامان نیە کە بتوانێ بە تەنیا کۆمەڵانی خەڵك بخاتە گەڕو ئامانجە نیشتمانیو نەتەوەییيەکان وەدی بێنێ. کەوایە لە هەر دوو رادەدا تەنیا رێگا بۆ بەرەنگار بوونەوەیەکی دیکە لەگەڵ ئەرکە نیشتمانیيەکانی قۆناغی ئێستا پێکهاتنی هەموان لە سەر خاڵە بنەڕەتیيەکانی بەرنامەیەکی خەباتگێرانەیە کە هەم ئەرکەکانی هەموان لە کاری رووبەروو بوونەوەی دەسەڵات دا دەستنیشان بکاو هەم نەخشە بۆ هێڵە گشتیيەکانی سیستمی بەرێوەبەریی دوای گۆڕان دابرێژێ، بە جۆرێك کە هەموو جۆراوجۆریيەکانی کۆمەڵی ئێران خۆیان لە ئاڵوگۆرەکان دا ببیننەوەو ناچار نەبن دەورێکی دیکە لە بەربەرەکانی بۆ وەدەستهێنانی مافەکانیان دەست پی بکەنەوە.

پێویست بە دووبارە کردنەوەش نیە کە گەیشتن بە رێککەوتنێکی هەمە لایەنە لە نێوان هێزە خەباتگێرو نیشتمانپەروەرەکان دا وەدی نایە ئەگەر

هەموو لایەنەکان لە دووبارەوە واقیع بینانە بیر نەکەنەوەو بەرپرسانە نەجووڵێنەوە ئەو دوو بوارەش ئەمانەی خوارەوەن:

یەکەم هیچ لایەنێك نابێ پێ لە سەر وردەکاری‌یەکانی بەرنامەی سیاسی‌و ئامانجە تایبەتی‌یەکانی ڕێکخراوی خۆی دابگرێ. چونکە لە حالەتێکی وادا هێزە نیشتمانی‌یەکان نەك هەر ناتوانن پێك بگەن، بەڵکوو ناتوانن لێکیش نیزیك ببنەوە. کەوایە دەبێ لە سەر هێندێ هێڵی گشتی کە لە ئامانجی هەمووان دا جێیان دەبێتەوە ڕێك بکەون‌و وردەکاری‌یەکان هەڵ بگرن تا لە فەزایەکی سالمتر دا لە سەریان ساغ بنەوە. بە باوەڕی ئێمە گۆڕینی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی، دابینکردنی ئازادی‌یە دێموکراتی‌یەکان، فیدڕالیزە کردنی سیستمی سیاسیی ئێران، بە ڕەسمی ناسینی مافی نەتەوایەتیی گەلانی بەشخوراوی ئێران: ئازەربایجانی، کورد، بەلووچ، عەرەب‌و تورکەمەن، جیایی دین لە دەوڵەت‌و بەرامبەریی پیاوو ژن لە نێو خێزان‌و کۆمەڵ دا دەتوانن ئەو هێڵە گشتی‌یانە بن کە هەموو هێزە پێشکەوتووەکان لە دەوری خۆیان کۆ بکەنەوە.

دووەم: لە کوردستان‌و سەرانسەری ئێران حیزب‌و ڕێکخراوە سیاسی‌یەکان پاوانخوازی‌و هێژێمونیخوازی وەلا بنێن‌و لە خۆیان مایە دابنێن بۆ ئەوەی خۆبەزلزانی نەبێتە کۆسپی سەر ڕێگای پێك گەیشتن لە خەباتی نیشتمانی‌و نەتەوەیی بۆ ڕزگاریی ئێران دا. ئەمە هەرگیز بەو مانایە نیە کە وابیر بکەینەوە هەموو هێزە سیاسی‌یەکان چ لە کوردستان‌و چ لە شوێنەکانی دیکەو چ لە رادەی سەرانسەری دا توانایان بە قەدەر یەکەو دەبێ بەقەدەر یەك نەخش یاری بکەن‌و وەك یەك لە دەسکەوتەکانی ئەو خەباتە هاوبەشە بەهرە وەرگرن.

مەبەست تەنیا ئەوەیە کە ئەو جیاوازیی هێزو توانایە کە لە نێوان هێزە سیاسییەکان دا هەیەو دەتوانێ هەبێ لە جیاتی ئەوەی لە سەر مێزی وتووێژ بۆ پێکهێنانی هاوپەیمانییەك ئیددیعا بکرێ، رێگا بدرێ لە پێش دا لە مەیدانی کارو کردەوە دا خۆی نیشان بداو دواتریش لە سەر سندووقەکانی دەنگدان رەسمیەتو شەرعییەت وەربگرێ.

رۆژهەڵاتی کوردستان

لە چەند دەیەی دوای راپەرینی گەلانی ئێران دا رۆژهەڵاتی کوردستان ئاڵوگۆری گرنگی بەخۆوە دیوە. پایەی فەرهەنگیو کۆمەڵایەتی بە رادەیەك چۆتە سەرێ کە دەکرێ بڵێین رەوتی گەشەی فەرهەنگیی ئەو ناوچەیە هەم بە بەراورد لە گەڵ ناوچەکانی دیکەی ئێرانو هەم لە چاو بەشەکانی دیکەی کوردستان خێراییەکی زیاتری تاقی کردۆتەوە. لە گەڵ هەموو کارشکێنییەکی دەزگا رەسمییەکان شێعرو ئەدەبو رۆژنامەنووسیو هونەر لە هەموو بوارەکانی خۆیدا: مووزیك، پەیکەتاشی، تیئاتر، پیشە دەستییەکان، وەرزشو تەنانەت سینەماش بەرادەی جێگای دڵخۆشیو ئومێد پێش کەوتوە، هونەرمەندانی کورد لە زۆر ململانەی ناوچەییو ئێرانیو دەرەکی دا پلەی باشو خەڵاتی پلە یەكو پلە دوویان بەدەست هێناوەو سەری خۆیان و ناوی میللەتی خۆیان بەرز کردۆتەوە، سەیر ئەوەیە رەگەزپەرستانی دەسەڵاتدار لێرەش رقی خۆیان بە پێشرەوانی هونەری کورد رشتوە، چاویان بە سەرکەوتنەکانیان هەڵ نەهاتوەو بایەخی شیاویان پێ نەداون.

ڕادەی خوێندەواری لـە کوردسـتان یـەکجار پـێش کـەوتوە. لەگـەڵ ئـەوەی ئێستاش ڕادەی نەخوێندەواری لە کوردستان لە سەرێیە، کەمبوونـەوەی ڕادەی نەخوێندەواریو بەدەستهێنانی بڕوانامەی بەرزی خوێندن لە کوردستان لە چـاو بەشەکانی دیکەی ئێران خێراتر چۆتە پێش. ئەگەر لـە پـێش ڕووخـانی ڕێـژیمی پاشـایەتیدا لـە زۆربـەی شـارە بچـووکەکانی کوردسـتان ئەوانـەی بڕوانامـەی دیپلۆمیـان هـەبوو ژمارەیـەکی کـەم بـوون، ئێسـتا بـە سـەدانو بگـرە هـەزاران لیسـانسو "فـوق لیسـانس"و تەنانـەت دوکتورمـان لـە خـەڵکی گونـدەکان دەکەوێتـە بەرچـاو کـە بەڕاسـتی بەشـێکی زۆری ئـەو سـەرکەوتنو پێشـکەوتنە بەرهەمی سوور بوونی ڕۆڵەکانی نەتەوەی کورد لەسـەر بەرەوپێشـبردنی پایـەی زانیاریو خوێندەواریی خۆیانە، نـەك هـەوڵی دەزگـا ڕەسمییـەکانی دەسـەڵاتی فەرمانڕەوا.

وەزعی ئابووریی خەڵکی کوردستانیش گۆڕانی بەرچـاوی تێـدا پێـك هـاتوە، ڕادەی گوزەرانو دەسترۆیشتوویی چۆتە سەرو هەژاریو نەداری بەو مانایـە کـە لە سەردەمی ڕێژیمی پاشـایەتیدا لـە کوردسـتان لـە ئـارادا بـوو، نـەماوە. بـەو حاڵەش پێشـکەوتنی ئـابووریی کوردسـتان دوو تایبەتمەنـدیی پێـوە دیـارن کـە بەجێیە ئاماژەیان پـێ بکـرێ: یەکـەم ئـەوە کـە ئـەو پێشـکەوتنە نـەك ئاکـامی بایەخدانو بەرنامەڕێژیی کۆماری ئیسلامی بۆ پێشخسـتنی کوردسـتان، بـەڵکوو بەشی هەرە زۆری بەرهەمی چـالاکیی بەشـی تایبـەتیو لـە بـوارێکی دیکـەش دا ئاکامی پێوەندیی بازرگـانیی ڕەسمـیو نـاڕەسمی لەگـەڵ ئـەودیو سـنوورەکان، بەتایبەتی هەرێمی کوردستانی عێراقە. شایانی ئاماژەیە کە ڕێژیم لـەو بـوارەش دا زۆری کارشکێنی کردوەو سـاڵانە بـە هـەزاران کـەس لـە سـنوورەکان لـەکاتی

کاسبیدا کەوتوونە سەر مینە چێندراوەکانی ئەرتەش‌و سوپای پاسداران یان خراونە بەر دەسترێژی هێزە چەکدارەکانی رێژیم‌و شەهیدو بریندار بوون بێ ئەوەی هیچ کات لێپرسینەوەیان لەسەر کرابێ. دووەم تایبەتمەندیی ئەو پێشکەوتنە ئابوورییە بەرینتر بوونەوەی مەودای نێوان چینە دەوڵەمەندو هەژارەکانی کوردستانە کە لێرەش دا وەك هەموو شوێنەکانی ئێران جیاوازییەکی یەکجار زۆری خستۆتە نێوانی ئەو دوو توێژە کۆمەڵایەتییەوە.

ئەوە کە گوتمان وەزعی ئابووریی کوردستان گۆڕانی بەسەرداهاتوە، نابێ وا لێك بدرێتەوە کە لە کوردستان هەژاری بنەبڕ بووە. چونکە وەك دەزانین وەزارەتی "خۆشگوزەرانی‌و دابینکردنی کۆمەڵایەتی" هێڵی هەژاری "خط فقر"ی بۆ ساڵی ١٣٨٦ بۆ بنەماڵەیەکی پێنج کەسی لە شار بە ٤٠٠٠٠٠ تمەن‌و لە دێ بە ٢٧٥٠٠٠ تمەن داناوەو بەو پێیە ١٨٪ی خەڵکی ئێران لە ژێر هێڵی هەژاریدا دەژین‌و بە لەبەرچاوگرتنی ئەو راستییە کە ئوستانە کوردنشینەکان لە ناوچە هەژارەکانی ئێران دەژمێردرێن دەتوانین بڵێین ئەوانەی دەکەونە ژێر هێڵی هەژارییەوە لە کوردستان لە ٣٠٪ی حەشیمەت تێدەپەڕن.

لە کوردستان دیاردەی دزێوی ئالوودەبوون بە ماددە هۆشبەرەکان رۆژبەرۆژ لە پەرەگرتن دایەو هەتا دێ ژمارەیەکی زیاتر لە لاوان دەکەونە داوی ئەو بەڵا ماڵوێرانکەرە. هۆیەکەشی بێکاری، نەبوونی ئیمکانی سەرگەرمیی سالم وەك وەرزش‌و سینەماو...و خۆگێل کردنی رێژیم بەرامبەر بەو گیروگرفتانەیە.

کوردستان لە باری رادەی بێکارییەوە لە ریزی هەرە پێشەوەی ناوچەکانی ئێران دایە. هەر بۆیە ساڵانە بە دەیان هەزار کەس روو دەکەنە

شارەگەورەکانی دەرەوەی کوردستان تا بە گرتنەبەری کاری تاقەت پڕووکێنی کوورەخانەکان بتوانن بژیوی بنەماڵەکانیان دابین بکەن.

دەبێ ئەوەش بگوترێ کە بەداخەوە تالآنی سەرچاوە ژێرزەوی‌یەکان‌و راگواستنی ئەم سامانە لە کوردستان، هەروەها سیاسەتی بەتالآن بردنی شوێنەوارە مێژوویی‌یەکانی کوردستان بۆتە بەرنامەی هەمیشەیی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی‌و لەو بارەیەوە چییان لەدەست هاتبێ درێغییان نەکردوە. بەداخەوە هێندێ کەسی قازانج پەرستی کوردیش لەم بارەیەوە بوونە هاودەستی کاربەدەستانی رێژیم‌و زەبرێکی گەورەیان لە سامانی گشتی‌و کولتووری نەتەوەیی گەلەکەیان داوە.

فشارو زەبروزەنگی هێزە دژی گەلی‌یەکانی رێژیم لە کوردستان لەم ساڵانەی دواییش دا هەر لە زیادبووندا بووەو کوردستان بە حوکمی بوونی رابردوویەکی خەباتگێڕانەو هەستی بەهێزی نەتەوایەتی‌و هاوسنووری لەگەڵ هەرێمی کوردستان (باشوور) زیاتر کەوتۆتە بەرچاوەدێری‌و روانگەی ئەمنییەتیی دەزگا رەسمی‌یەکانی رێژیمی ئیسلامی. جگە لەوە، کۆماری ئیسلامی بە چاوپۆشی لە کاروچالاکیی ئەو مەکتەب‌و ئەنجومەنە ئیسلامییانە کە لە بەشێکی شارەکانی کوردستان پێك هاتوون، هەوڵ دەدا لەو لاوە کوردانەی لە دەوری ئەو ئەنجومەنانە کۆ بوونەوە بۆ پەرەپێدانی بنیادگەرایی ئیسلامی کەلك وەربگرێ. فشار بۆ سەر ئازادی‌یە دێموکراتی‌یەکان‌و راونانی ئازادیخوازان لە کوردستان زۆر زیاتر لە بەشەکانی دیکەی ئێرانە کە ئەمە درێژەی سیاسەتی رێژیم هەر لە یەکەمین رۆژەکانی هاتنە سەرکاریەوە تا ئێستایە. بەڵام بەخۆشی‌یەوە کۆماری ئیسلامی لە هەموو ئەو زەبرو زەنگە

ئاکامی پێچەوانەی وەورگرتوەو خەڵك نەك چاوترسێن نەبوون، بەڵکە رۆژ بە رۆژ بەرچاو روونتر بەگژ جەللادان دا چوونەوە. لە یەك قسەدا کۆماری ئیسلامی نە توانیویەتی خەڵکی کوردستان بکاتە دۆستی خۆی نە بۆی کراوە بە زۆری چەك لە مەیدانیان وەدەربنیێو کوردستان بکاتە گۆڕستانێکی بێدەنگ.

هەستی نەتەوایەتیو وشیاریی سیاسی لە نێو رۆڵەکانی خەڵکی کوردستان دا لە ئاستێکی زۆر بەرز دایەو ئامادەیی بۆ فیداکاریو دانی نرخی ئازادییش لێرە لە هەموو شوێنەکانی دیکەی ئێران لەسەرترە. تەنیا کەمایەسیی کە لەو نێوەدا هەستی پێدەکرێ لاوازیی رێکخراوە. نەبوونی حیزبی نیشتمانیو پێشکەوتنخوازی قانوونیو چاوەدێریی توندو بەردەوامی دەزگا جاسووسییەکانی رێژیم بەسەر چووکترین نیشانەکانی تێکۆشانی رێکخراوە سیاسییەکان دا دەرەتانی خۆ رێکخستنی لە رۆڵە خەباتگێڕو بەهەستەکانی خەڵکی کوردستان بەرتەسك کردۆتەوە. بەو حاڵەش ناکرێ ئاماژە بە کەمکاریی هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردو پێش هەمووان حیزبی دێموکراتی کوردستان نەکەین. راستییەکەی ئەوەیە ئەگەر بەرنامەی دروست بۆ کاری رێکخراوەیی لەلایەن هێزە سیاسییەکانەوە لە ئارادا بێو ئەندامانی ئەو رێکخراوانە ئامادەی فیداکاریو شەو و شەونخوونییەکی پتر بن ئامادەیی لە لاوە خوێنگەرمەکانی نێوخۆی کوردستان دا زۆر لەوە زیاترە کە رازی بن نارەزایەتیی کۆمەلانی خەڵك هەروا بە پەرشو بڵاوی بمێنێتەوە. بەو ئاواتە کە لەمەودوا هێزە سیاسییەکان بایەخێکی زیاتر بە کاری رێکخراوەیی بدەنو بتوانن وەلامدەری هەستی گڕگرتووی کیژانو کوڕانی وشیارو خوێندەوارو

فیداکاری نێوخۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بن. لە هەموو حاڵەتێکیش دا بە شانازییەوە دەتوانین بڵێین کوردستان مەکۆی هەستی شۆڕشگێڕانەیەو ئامادەیە لە هەر هەلو دەرفەتێك داو بە گرتنەپێشی هەرکام لە ڕێگاکانو شێوەکانی خەباتی ڕزگاریخوازانە بێ، نەخشی خۆی بە لێوەشاوەیی لە شۆڕشی ڕزگاریخوازانەی سەرانسەری یان بزووتنەوەی مافخوازانەی نەتەوایەتیی کورددا یاری بکا.

وەزعی ژنان:

کە باس لە تایبەتمەندییەکانی گەشەسەندنی کۆمەڵگەی کوردستان دەکەین، نابێ هەلومەرجی ژنانی کوردستان لەبیر بکەین. ژنانی کورد لە ئێرانو کوردستانی ژێر دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا گیرۆدەی سێ جۆر ستەمو هەڵاواردنن: وەك بەشێك لە ئەندامانی نەتەوەی بەشخوراوی کورد، وەك توێژی ژن لە سێبەری یاساو ڕێسا دواکەوتووەکانی کۆماری ئیسلامیداو، دواجاریش وەك قوربانیانی ئەو هەڵاواردنو نابەرابەرییە ڕەگەزییەی بەشێك لە پێکهاتەی کولتووری کۆمەڵگای کوردەوارییی ئێمە پێك دەهێنێ.

بەداخەوە ئێمە ڕۆژانە شایەتی دیاردەو ڕووداوی دڵتەزێنی ئەوتۆین کە هەموویان دۆخی ژنان لە کۆمەڵگای ئێمە نیشان دەدەن: نەبوونی دەرفەتی بەرابەر بۆ بەشداری لە ژیانی کاریدا،نەبوونی یاسای دادپەروەرانە کە لە بەرابەر نابەرابەرییە کولتوورییەکان دا پارێزگاری لە مافەکانی ژن بکا، کێشەو توندوتیژیی جەستەییو دەروونی لە نێو بنەماڵەدا ـ کە خۆی گەلێك دیاردەی

دیکـەی وەك خۆسـووتاندنی بـەربڵاوی ژنـان لـە ژێـر نـاوی شـەرفپارێزیداو هتد.....ی لـێدەکەوێتەوە.

چارەسـەری ئـەو هـەموو نابەرابەرییانـە پێویسـتی بـە هـەوڵو خـەباتی هەمەلایەن هەیە. لەو نێوەدا جێی دڵخۆشیەیە کە کچانو ژنانی تێگەیشتوو و پێگەیشتووی کوردستان بۆخۆیان بوون بـە رچەشـکێنی ئـەو رێگایـەو، ئازایانـە قۆڵیان لە خەبات بۆ بەدەستهێنانی مافەکانیان هەڵکردوە.

بزووتنـەوەی یەکسـانیخوازانەی ژنـان، سـەرەڕای هـەموو کەندوکۆسـپەکانی سەر رێی، بە بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتیی خاوەن داهاتوو دێتە ئەژمار.

حیزبی دێموکراتی کوردستان

هاوڕێیانی خەباتگێڕ!

کە دێینە سەر باسی کارو تێکۆشـانی حیزبەکـەمان لـە نێـوان کۆنگرەکـانی ١٣و ١٤دا بە جێیە پێش هەموو شتێك ئاوڕ لەو لەتبوونە بدەینـەوە کـە سـاڵێكو چـەند مـانگ لەمەوبـەر بەسـەر حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتانی ئێـران دا هـات. راستیەیەکەی ئەوەیە ئێمە "حیزبی دێموکراتی کوردسـتان" هـەتا ئێسـتاش لـە بارەی هۆیەکانی ئەو لەتبوونەوە بـە راشـکاویو بـە درێـژی قسـەمان بـۆ خـەڵك نـەکردوەو ئێسـتاش بـۆ پاراسـتنی حورمـەتی خـەباتو تێکۆشـان بـە دروسـتی نـازانین بـەو شـێوەیە کـە هێنـدێك کـەس بـەخۆیانی رەوا دەبیـنن بـاس لـە وردەکاریـیـەکانی ئـەم لەتبوونـەو لـەویش زیـاتر وەزعێـك کـە پـێش لـەتبوون حیزبەکەمانی فەلەج کردبوو، بکەین. لەکاتێك دا لایەنی بەرامبـەرمان بـە هـەموو

ڕێگایەك داو بەتایبەتی لەو جێگایانە کە دەزگاکانی راگەیاندن دەستیان وێ ڕانەگەیشتبوو بە شێوەیەکی نا مەنتیقیو ناسیاسی هەوڵیان داوە زەینی رۆڵەکانی خەڵکی کوردستان بشێوێننو بە هەڵبەستنی بوختانی ناڕەوا ـ کە قەت نەیان وێراوە بە ئاشکرا باسی لێوە بکەن ـ و بە بەکارهێنانی ناو و ناتۆرەی ناشیرین، بەرپرسایەتیی ئەو لەتبوونە لەسەرشانی خۆیان وەلابەنو لەئەستۆی ئێمەی پەستێون، بۆیە نەك بە زمانی ئەو لایەنە، بەڵکوو بە زمانێك کە شیاوی ئینسانی سیاسیو بەرپرس بێ، بەجێیە لێرەدا ئاوڕێکی کورت وەسەر وەزعی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە رۆژو مانگەکانی پێش کۆنگرەی سێزدەهەمەوە تا ١٥ی سەرماوەزی ١٣٨٥ بدەینەوە کە لەوێدا حیزبی دێموکراتی کوردستان بە پێچەوانەی ئارەزووی خۆی لەتبوونی حیزبی قبووڵ کردو بەرەسمی ناسی.

زۆر بەکورتی پێویستە بگوترێ کە ساڵی ١٣٦٧یش لێك دابڕانێك هەرچەند زۆر جیاوازیی لەگەڵ ئەوەی ئەمجارە هەبوو لە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دا هاتە پێش کە ئەو کاتیش بوو بە مایەی نیگەرانیو ناڕەزایەتیی کۆمەلانی خەڵکی کوردستان. ئەگەر دوو رووداوی زۆر کارەساتباری شەهیدبوونی دوکتور قاسملوو و دوکتور شەرەفکەندی نەهاتبانە پێش ئەو لەتبوونە زووتر چارەسەر دەکرا. بەڵام بە شەهیدبوونی ئەو دوو رێبەرە هەوڵی یەکخستنەوەی ریزەکانی حیزب تەنەخیی تێکەوتو لە ئاکام دا ئەو لێك جیاییە نیزیك بە ٩ ساڵی خایاند. ئەوکاتیشو دواتریش لە نێو حیزبی دێموکرات دا دوو بۆچوونی جیاواز هەبوون. یەکیان بە پەیڕەوی لە ویستی خەڵکی کوردستان پێی وابوو ئەو لێك دابڕانە دیاردەیەکی ناسروشتیەو

پێویستە هەوڵی تەواوکردنی بدرێ‌و بۆچوونی دووەم پێی وابوو ئەوە دەسکەوتێکی بەنرخەو پێویستە پارێزگاریی لێ بکرێ. سەرەنجام پاش چەند ساڵ ململانەی نێوان ئەو دوو بۆچوونە لە کۆنگرەی دەیەمی حیزب دا (بەهاری ١٣٧٤) ئیرادەی خەڵك‌و بۆچوونی یەکەم سەرکەوت‌و دوای نیزیك بە دوو ساڵ هەوڵ‌و تێکۆشان لە ١٩ی بەفرانباری ١٣٧٥دا "بنەماڵەی گەورەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران وەسەریەك کەوتەوە".

لەو کاتەوە لایەنگرانی بۆچوونی دووەم لە نێو حیزب دا کەوتنە هەوڵی تۆڵە ستاندنەوەو بە نهێنی کاریان کرد بۆ ئەوەی ڕۆژێك دەرەتان وەدەست بێنن‌و ئەو - بە بۆچوونی وان - "هەڵە"یە! ڕاست بکەنەوە. لە تەواوی ئەو ماوەیەدا لایەنگرانی دوو پارچەیی حیزب لە هەوڵی خۆیان نەوەستان‌و دانی خێریان بە یەکگرتنەوەدا نەناو لە هەر جێیەکی فەزایان بە گونجاو زانی ناو و ناتۆرەی سەردەمی دوولەتی‌و شەڕی براکوژی‌یان بۆ ئەو بەشەی ئەندامانی حیزب کە پاش کۆنگرەی هەشتەم جیا ببوونەوە بەکار هێنا. بۆ کۆتایی هێنان بە جەناحبازیی نادروست‌و پاراستنی یەکڕیزیی حیزب بە پێشنیاری زۆرایەتیی کومیتەی ناوەندی‌و بەدەنەی حیزب لە هەر سێ کۆنگرەی ١٠و ١١و ١٢ی حیزب دا ریزە بڕیارێك بۆ پاراستنی مافی کەمایەتیی نیو حیزب‌و مەحکووم کردنی دەستەبەندیی نهێنی پەسندکران کە ڕاشکاوانەترینیان بڕیارێکی کۆنگرەی دوازدەیەم بوو. بەپێی ئەو بڕیارە لە ڕۆژی کۆنگرەوە هەرچەشنە یارگیری‌و دەستەبەندی‌یەکی نهێنی بە قازانجی شەخسی‌و گرووهی بە تاوان تا سنووری خەیانەت ناسراو لە بەرامبەردا ئەو هەقە بۆ هەموو ئەندامێکی حیزب بەرەسمی ناسرا کە لە کۆبوونەوە حیزبی‌یەکان دا هەر بیرو بۆچوونێکی لەسەر

هەر دروشمو سیاسەتێکی حیزب تەنانەت دروشمە ستراتیژی‌یەکانیشو هەر ئەندامێكو هەر ئۆرگانێکی حیزبی هەبێ بەراشکاوی‌و بێ ترس لە سزادان باسی بکا تەنیا بەو مەرجە ڕێگا بدا موخالیفانی بۆچوونی ئەویش قسەی خۆیان بکەن.

لەگەڵ ئەوەی ئەو بڕیارە بەتێکڕای دەنگو بێ یەك دەنگی موخالیف یان بێلایەنیش پەسند کرا، ئەوانەی دژی یەکڕیزیی حیزبی دێموکرات بوون بێ ئەوەی یەکجار لە کۆبوونەوەی ئاشکرادا قسە بکەن کە کۆنگرە هەقی پێ دابوون، بە نهێنی دەستیان کرد بە یارگیری‌و دەستەبەندی تا بتوانن زۆرایەتیی کۆنگرەی سێزدەیەم بەدەست بێننو نەخشەکانیان بۆ یەکدەست کردنی حیزبو لادانی جیابیران پیادە بکەن، کارێك کە کۆنگرە بە تاوان تا سنووری خەیانەتی ناسیبوو. بە هەرحاڵ لەو پیلانەدا سەرکەوتنو زۆرایەتیی کۆنگرەی ١٣یان بەدەست هێنا یان بەجۆرێکی دیکە بڵێین بە ڕێگایەکی نامەشرووع دا مەشرووعییەتیان بۆ نەخشەو پلانەکانیان دروست کرد.

لە کۆنگرەی ١٣دا لایەنی "سەرکەوتوو" چۆن جووڵانەوە، چۆن هەوڵیان دا بە پێچەوانەی ڕەفتاری هاوڕێکانیان لە کۆنگرەکانی پێشوودا جیابیران بخەنە پەراوێزەوەو بەشێك لە بەتواناترین ئەندامانی کومیتەی ناوەندی هەر بە "تاوان"ی جودابیری وەلا بنێن، با لە جێی خۆی بێ. کەمایەتیی کومیتەی ناوەندیی کۆنگرەی سێزدەو هاوبیرەکانیان هەموو ئەوانەیان پشت گوێ خستو ئامادە بوون ئەگەر بە مافو ئەرکی بەرامبەرەوە دەرەتانی کارو تێکۆشانیان پی بدرێ، بە هەموو تواناوە کار بکەنو ئەرکە حیزبی‌یەکانیان ڕاپەڕێنن. بەڵام زۆرایەتیی ڕێبەری کە بە ئامانجێکی دیکەوە پلانی خۆی

دارِشـتبوو، بـە حـەزفی تـەنیا ئـەو چـەند کەسـەی کومیتـەی ناوەندیـیـەوە نەوەسـتاو دەسـتی کـرد بـە هـەوڵی یەکدەسـت کردنـی ریزەکـانی حیـزب، ئەسـتاندنەوەی زۆربـەی پۆسـتەکان لـە ئەنـدامانی جـەناحی بەرامبـەرو دانـانی "خـودی"یـەکان لـە جێگایـان، نـەقڵو ئینتیقـاڵی کـادرو پێشـمەرگەو سـزادانو دەرکردنو ناچارکردن بە رۆیشـتن. هـەر ئۆرگـانێکی تازەیـان پێـك هێنـا نـەیان هێشت "نامحرم"ی تێ بکەوێو لە ئۆرگانەکانی پێشووش دا کارێکیـان کـرد کـە ئەوانەی "خودی" نین هەم کەمایەتی بنو هـەم هـیچ بەرپرسـایەتییەکیان پـێ نەبێ. لە هەمووی ئەمانەش سەیرتر ئەوە بوو هەر دوابەدوای کـۆنگرەی سـێزدە دەستیان کرد بە راگوازتنی بەڵگەو ئەسنادی حیزبی و "شتی بـە وەزن سـووكو بە قیمەت گران" بۆ ئەو جێگایانە کە بە ئی خۆیان دەزانی.

بـەمجـۆرە مەیـدان بـۆ کـارو هاوبەشـیی جیـابیران بـە تـەواوی بەرتەسـك کرایـــەوەو دەرگـــای هاوکاریـیـــان لەســـەر داخـــراو رێگـــای دەربرِینـــی بیروبۆچـوونەکانیان کـە کـۆنگرە هـەقی پـێ دابـوون لێ بەسـترا. سـەرەنجام کەمایـەتیی کومیتـەی ناوەنـدی کـە بەشـی هـەرە بـە کەیفیـەتو رابـردووی تێکۆشـەرانی حیزبیشـی لەپشـت بـوو پـاش نیزیـك بـە دوو سـاڵو نیـو هـەوڵی بێئاکام بۆ یەکخستنەوەی ریزەکانی حیزبو دابینکردنی ئەركو مافی بەرامبـەر بـۆ هـەمووان لـە ١٥ی سـەرماوەزی ١٣٨٥دا بـە ناچـار لـەتبوونی حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتانی ئێرانـی قبـووڵ کـردو لـەژێر نـاوی حیزبـی دێمـوکراتی کوردستان دا درێژەی بە تێکۆشان دا

راگەیەندرانی دوولەتبوونی حیزبی دێموکرات هەروەك چاوەرِوان دەکرا بـووە هـۆی پـەژارەو نیگـەرانیو تەنانـەت ناهومێدیی بەشـێك لـە کۆمـەڵانی خـەڵكو

ئەگەرچی زۆر پێش لەتبوونیش زۆرایەتیی کومیتەی ناوەندی هەموو هەولێکی دڵسۆزانی نێو حیزبو دەرەوەی حیزب بۆ چارەسەری ناکۆکی‌یەکانی لە عەرز دابوو، پاش لەتبوونیش زۆر کەس‌و لایەن هەولێکی پیرۆزیان بۆ پێشگیری لە عەمەلی بوونی ئەو لەتبوونە دەست پێ‌کرد. بەلام هەلوێستی دوو لایەن چی بوو؟

حیزبی دێموکراتی کوردستان کە ئێستا ئیدی حیزبێکی سەربەخۆ بوو لە هەموو بۆنەیەك دا رای‌گەیاند کە ئەو لەتبوونەی لە دەرەوەی ویستو ئارەزووی خۆی بەسەردا سەپاوەو پاش ئەوەی هەولەکانی بۆ یەکڕیزی تێ‌شکاون لەتبوونی قبوولْ کردوە. ئێستاش لایەنی بەرامبەر بە دوژمنی خۆی‌و خۆی بە دوژمنی وی نازانێ‌و ئامادەیە لە هەموو مەیدانێکی گونجاودا هاوکاریی لەگەلْ بکاو باشترین پێوەندیی گونجاوی لەگەلْدا دامەزرێنێ‌و تەنانەت ئەگەر هەلومەرج بڕەخسێ یەکیش بگرێتەوە. بەلام لایەنی بەرامبەر لە دەزگاکانی راگەیاندن بلاوی کردەوە کە چەند کەس (واتە ٢ تا ١٠ کەس) لە حیزب رۆیشتوون، لە کۆبوونەوە نهێنی‌یەکان دا ژاراوی‌ترین پڕوپاگاندو دوژمنانەترین ئامۆژگاری‌یەکانی بەگوێی لایەنگرانی‌دا چپاندو لە مەیدانی کردەوەش دا بۆ بە خەیالْ وەدەرنانی ئەو چەند کەسە ! ! دەستی کرد بە شەڕفرۆشی‌و ئاژاوە نانەوەو ئالۆزی سازکردن. بەجۆرێك ئەگەر هەستی بەرپرسایەتیی رێبەری‌و بەدەنەی حیزبی دێموکراتی کوردستان نەبایە، کارەساتێك دەقەوما کە دەبوو وەك خالێکی رەش لە مێژووی نەتەوەی کورددا تۆمار بکرێ.

بە هەرحالْ رەفتاری مەسئوولانەی ئێمە پێشی کارەساتی گەورەتری گرتو بەرە بەرە خەلکیش لە نیگەرانی هاتنە دەرو لە هەموو شوێنێك هەرکەس

بەپێی لێکدانەوەی خۆی ساغ بۆوەو ریزی خۆی هەڵبژارد. ئێمە هەر ئەودەم گوتمان لەگەڵ ئەوەی لەتبوونی حیزب رووداوێکی ناخۆش‌و نادڵخوازە، بەڵام کارەسات نیەو ئەگەر بەرپرسانە بجووڵێینەوە دەتوانین هەر کاممان ببینە حیزبێکی چالاکترو گەورەتر لەوەی جاران‌و ئەو فرمێسکانەی لە خەفەتی لەتبوون دا رژاون بکەینە قاقای پێکەنین. ئەو وەخت گوتمان‌و ئێستاش دووپاتی دەکەینەوە ئەوان نەك بە دوژمن، بە رەقیبی خۆشمان نازانین‌و ئامادەین باشترین پێوەندیی مومکینیان لەگەڵ دامەزرێنین‌و لە هەر چوارچێوەیەکی گونجاودا هاوکاری‌یان لەگەڵ بکەین‌و تەنانەت ئەگەر زەمینە بڕەخسێ بۆ یەکگرتنیش هەر لەگەڵ وان یان لەگەڵ وانیش‌و لایەنی دیکەش ئامادەین. بەڵام دیارە ئەمە دەبێ کاری بۆ بکرێ‌و چوارچێوەی روونی بۆ دابنرێ‌و تەنانەت بەهۆی رێکخراوە سیاسی‌یە دۆستەکانەوە زەمانەتیشی بۆ دابنرێ.

خراپ نیە لێرەدا قسەیەکیش لەسەر داخوازی نامەفهوومی ئەو لایەنە بۆ گۆڕینی ناوی حیزبی دێموکراتی کوردستان بکەین. لەجێدا ناوی حیزب هیچ وەخت‌و لە هیچ شوێنێك لەسەر هیچ کەس‌و گرووپێك سەبت نەکراوە تا ئیدديعای مالیکییەتی بکا. پاشانیش زۆرایەتیی کومیتەی ناوەندی ئەویش زۆرایەتی‌یەك کە بە رێگای شکاندنی بڕیاری کۆنگرەی حیزب دا بەدەست هاتبێ بە هیچ جۆر ئەو هەقە بۆ هیچ لایەنێك دابین ناکاو سەرباری هەمووی ئەمانەش ناوەکان ئێستا دوو ناوی جیان. ئێمە حیزبی دێموکراتی کوردستانین‌و ئەوان ناویان حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانە. ئێمە حازرین بە بێ ناو گۆڕینی وانیش هاوکاری‌یان لەگەڵ بکەین، ئەگەر ئەوان پێیان وایە

نــاکرێ، دەتــوانن نــاوی خۆیــان بگــۆڕن. ئەنــدامانی "حیزبــی دێمــوکراتی کوردستان" ئێستا بەتێکڕا دوو بەرامبەری وان لەم حیزبـەدا خـەباتیان کـردوەو سەرمایەی تەمەنیان دانـاوە، خۆیـان بـە شـەریکی هـەموو شـانازییەکانی ئـەم حیزبە دەزانن‌و ئامادە نین ئەو ناوەو ئەو شانازییانە لـە پـاوانی هـیچ گرووپێـك باوێن. با ئەم راستییە بۆ هەمووان روون بێ.

دوای لەتبوون

لـەتبوون لـە حیزبـی دێمـوکرات‌و هـەر رێکخراوێکـی دیکـەی کوردیـدا بـێ دەتوانێ زیان بە تێکڕای بزووتنەوەی کورد بگەیەنێ. بەڵام نابێ لـەبیرمان بچـێ ئەگـەر قـەرار بـێ تواناکـانی رێکخراوێکـی سیاسـی بـە کێشـەی نێوخۆییـیـەوە خەریك بن چـارە هـەر ئەوەیـە کـە لەتبوونـە کـە قبـووڵ بکـەین و تواناکـان بـۆ خەبات لەپێناوی ئامانجەکانمان دا ئازاد بکەین. بۆیە دەبێ بـزانین ئێسـتا ئێمـە لە قۆنـاغی دوای لـەتبوون دا بەسـەر دەبـەین‌و حیزبێکـی سـەربەخۆ بـە هـەموو تایبەتمەندییـەکانی حیزبێکـی سیاسـییەوەین‌و یـەکێك لـە گـەورەترین حیزبـە سیاسـییەکانی رۆژهـەڵاتی کوردسـتانین. ئێسـتا وەختـی ئەوەیـە بـزانین وەك حیزبی دێمـوکراتی کوردسـتان لـە مـاوەی نێـوان لـەتبوونی حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتانی ئێـران‌و ئـەم کۆنگرەیـەدا چـیمان کـردوە، گەیشـتووینە کـوێ، چ رێگایەکمان لەپێشەو ئەرکەکانمان چین؟

کەس نیە شارەزای رووداوەکانی پێش‌و پاش لەتبوونی حیـزب بـێ‌و نـەزانێ کـە ئێمـە لـە مـاوەی رابـردوودا لەگـەڵ چ ریـزە گیروگرفتێکـی دژوار بـەرەوڕوو بووین. بێ‌ئیمکاناتی لە باری داراییی‌و هـەموو کەرەسـەکانی کـاری حیزبییـەوە،

ئەو نیگەرانیو دڵە خورپەیە کە بەشێکی زۆر لە کۆمەڵانی خەڵكو تەنانەت هێندێك لە ئەندامانو لایەنگرانی حیزبیشی ئازار دەدا، لێك هەڵوەشاویی رێکخراوەییو ساغ نەبوونەوەی هەر نەبێ بەشێك لە ئەندامان، لە هەمووان خەراپتر تێکەڵاوبوونی بنەماڵەکانو کادرو پێشمەرگە سەڵتەکانی هەر دوولا لە کەمپەکانو بنکەکانی باشووری کوردستانو ئەو رەفتارە دوژمنانەو نامەسئوولانەیە کە لایەنی بەرامبەر گرتبوویە پێش کاری ئێمەی یەکجار دژوار کردبوو. بەو حاڵەش هەستی بەرپرسایەتیی هەموو ئەندامانو کادرو پێشمەرگەکان، سیاسەتی نەرمو حەکیمانەی رێبەرایەتی، هاوپێوەندیی دۆستانی حیزب کە بەشی زۆریان لە بژاردەکانی کورد لە ژوورەوەو دەرەوەی کوردستان بوونو لەخۆبووردوویی بنەماڵەکان کە نەك هەر بار نەبوون بە سەرشانی کادرەکانەوە، بەڵکوو هەمیشە یارو یاوەرو یارمەتیدەر بۆ چاری گیروگرفتەکان بوون پاڵپشتو سەرمایەیەکی گەورە بوون بۆ ئەوەی بە سەر کەندوکۆسپەکان دا زاڵ بینو رۆژ بە رۆژ وەك حیزبێکی رەسەنو بە رابردوو زیاتر بەرەوپێش بچین. لەگەڵ ئەوەی دەکرێ بڵێین هەموو کەرەسەی چاپەمەنی لەلایەن کۆنە هاورێکانمانەوە دەستی بەسەردا گیرابوو رۆژنامەی ئۆرگانی حیزب رۆژێکیش دوا نەکەوتو رێكوپێکتر لە جاران دەرچوو، ئۆرگانەکانی لاوانو ژنانو گۆڤاری تیشك لە کاتی خۆیان داو بە نیوەرۆکی باشترەوە بڵاو کرانەوە. کەمتر لە مانگێکی پێ چوو رادیۆی دەنگی کوردستان دەستی بەکار کرد، بە هەوڵو هیممەتی ئەندامانی حیزبو تەنیا بە هیممەتی ئەوان پاش حەوت مانگ بووینە خاوەنی کاناڵێکی ئاسمانی کە زۆر گیروگرفتی چارەسەر کردنو زۆر هاوکێشە (معادلات)ی گۆڕین.

لەلایـــەکی دیکەشـــەوە هـــەموو ئۆرگانـــەکانی حیـــزب لـــە کۆمیســـیۆن‌و کومیتـــەکانی ســـەر بـــە دەفتـــەری سیاســی‌یەوە بگـــرە تـــا دەگاتـــە کومیتـــەکانی دەرەوەی وڵات‌و ئەڵقە پێوەندی‌و تەشـکیلاتی‌یەکانی نێوخـۆی وڵات هـەموویان بەرپرســانە لەگــەڵ گیروگرفتــەکان کەوتوونــە ململانــێ‌و لــە چارەســەریان دا تێ‌کۆشـــاون. وەك گوتمـــان بنەماڵـــەکانیش‌و لـــە ســـەرووی هەموانـــەوە خۆشــکەکانمان بــە هــەموو کەموکوڕی‌یــەك ســازاون‌و هەمیشــە لــە چــاری گیروگرفتەکان دا پشت‌و پەنایـەکی جێـی متمانـە بـۆ حیزبەکـەیان بـوون. ڕێگا بدەن بە نـاوی سـەرجەم ئەنـدامانی کـۆنگرەوە سوپاسـی هـەموو تێکۆشـەرانی حیزب‌و بنەماڵە سەربەرزەکانیان بکەین‌و لە ژیان‌و خـەبات دا سـەرکەوتنیان بـۆ بەئاوات بخوازین.

پێویســتە ئــاوڕێکیش لــە هەوڵــەکانمان لــە بــواری دیپلۆماسـی‌دا بدەینــەوە: دیپلۆماسی‌و کاری پێوەندییەکانی دەرەوەی حیـزب لـەم ماوەیـەدا، لـەم چـەند تەوەرەدا چڕ بۆتەوە:

یەکــەم، هــەوڵ‌و تێکۆشــان بــۆ بــەردەوامیی پێوەنــدیی حیــزب لەگــەڵ دەوڵەتان‌و کۆڕو کۆمەڵە نێونەتەوەیی‌یەکان، لە هەمان کات دا تەئکیـد لەسـەر ئەوە کە مەسەلەی مـافی مرۆڤـ و دێمۆکراسـی‌و مافـە نەتەوایەتی‌یـەکانی گـەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە کێشـەی دنیـای دەرەوەو ئێـران دا، زۆر زەق‌و بەرچاو بێت.

دووهەم، هەوڵ‌و تێکۆشان لەگەڵ ئەنتێرناسیۆناڵی سوسیالیست، سـەبارەت بە چەندو چۆنی پێوەندیی ئێمەو مەوقیعییەتی ئێمە لەم بەرەیەدا.

سێهەم، هەوڵو تێکۆشان بۆ پێوەندی لەگەڵ هێزو رێکخراوە ئێرانییەکانو هێزە کوردستانییەکان.

لێرەدا جێی خۆیەتی بە رێزو پێزانینەوە ئاماژە بە گەشتو هەڵسووڕانو تێکۆشانی سیاسیو تەشکیلاتیی تیمەکان لە قووڵایی شارو ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستان لە بەهارو هاوینی ئەمساڵ دا بکەین کە لە نیزیکەوە چاویان بە ئەندامانو لایەنگرانو دۆستانی حیزبی دیموکراتی کوردستان کەوت، پەیمانی وەفادارییان لەگەڵ نوێ کردنەوەو ئەوانیان لە شێلگیربوونی حیزبەکەیان لەسەر درێژەدانی ئەرکە خەباتگێڕانەکانی لە دەورەی تازەی تێکۆشانیدا دڵنیا کردەوە.

لە هەمووی ئەمانە گرنگتر ئەوە بوو کە دڵسۆزانی کورد لە نێوخۆی وڵاتو لە باشووری کوردستان سەخاوەتمەندانە بە دەنگی بانگەوازی حیزبەکەمانەوە هاتنو بە درێژ کردنی دەستی یارمەتی بۆ لای حیزب گەورەترین گیروگرفتی ژیانی کادرو پێشمەرگەو بنەماڵەکانیانو هەڵسووڕاندنی کاروباری حیزبیان بۆ چارەسەر کردین. ئەو بەدەنگەوە هاتنە ئەوەندەی بایەخی ماددیو دارایی بۆ حیزبەکەمان هەبوو چەند ئەوەندە لەباری سیاسیو مەعنەوییەوە گرنگ بوو، چونکە لەڕاستیدا ئەم یارمەتییە سەخاوەتمەندانەیە پشتیوانییەکی سیاسیو مەعنەویی بەرینی لە پشت بوو. بە پێزانینو شانازییەوە دەبێ بڵێین یارمەتیی ئەمجارەی دۆستانو دڵسۆزانی کورد بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ماوەی ٦٢ ساڵ تەمەنی حیزبەکەماندا وێنەی نەبووە. ئەوەندە بەسە بزانین کە لە هەر دوو بەشی رۆژهەڵاتو باشووری کوردستان بە سەدان کەس دەستی یارمەتییان بۆ لای حیزب درێژ کرد کە مەبلەغی

یارمەتیەکەیان لە بەرامبەری چل هەزار تمەنەوە دەستی پێکردوە تا گەیشتۆتە بیست میلیۆن تمەن و هێندێ جار زیاتر لەوەش. بۆیە بەڕاست جێی خۆیەتی وێڕای شانازیمان بە ناوی ئەم کۆنگرەیەشەوە سوپاسی یارمەتیی ماددی و مەعنەویی کۆمەڵانی گەلی کوردو ئەو پشتیوانیە سیاسیە بێدرێغەیان بکەین، چونکە گرنگیی ئەم بەدەنگەوەهاتنە پێش ئەوەی لە بایەخە ماددیەکەیدا خۆی بنوێنێ لە پشتیوانیە سیاسیەکەدا ڕەنگ دەداتەوە.

ئەوەی گوتمان نابێ وا وەربگیرێ کە کارەکانمان تەواون و کەمکاریمان و کەموکوڕیمان نەبووە. بەپێچەوانە، ئەوەی کردوومانە لە چاو ئەوەی دەبوو بیکەین و دەبێ بیکەین زۆر کەمەو هێشتا ڕێگایەکی زۆرمان لەپێشە بۆ ئەوەی شیاوی ئەو ریسالەتە مێژووییە بین کە لە سەرشانی حیزبی دێموکراتی کوردستانەو بۆ ئەوەی میراتگرێکی بەوەجی دەیان ڕێبەری شەهید لە سەرووی هەمووانەوە پێشەوا قازی محەممەدو دوکتور عەبدولرەحمان قاسملوو و دوکتور سادق شەرەفکەندی بین.

ئەرکەکانی سەر شانمان

وەك لە پێشەکیدا گوتمان ئێمە بەڵێنێکی گەورەمان بە تێکۆشەرانی حیزب و ڕووناکبیرانی کوردو کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان داوەو ئەرکی زۆر پیرۆزو هەر لەو کاتەدا قورسمان خستۆتە سەر شانمان. ئەگەر تا ئێرە نەمان دەتوانی بەڵێنەکانمان بەجێ بگەیەنین چونکە زۆر شت لە سەلاحییەتی ئۆرگانەکانی ڕێبەریدا نەبوون، ئێستا لە بەرزترین ئۆرگانی بڕیار بەدەستی

حیزبیدا لە دەوری یەك کۆ بووینەوە، ئۆرگانێك کە بۆ هیچ بڕیارێك پێویستیی بە پرسی ئۆرگانێکی دیکە نیەو دەتوانێ لە چوارچێوەی پرەنسیپە دیموکراتییەکان دا هەموو شتێك پەسند بکا، دەستکاری بکا یان رەت بکاتەوە. نەك هەر دۆستان، دوژمنانیشمان بە وردی بڕیارو هەنگاوەکانی ئەم کۆنگرەیە دەخەنە ژێر زەرەبین. ئەم کۆنگرەیە بەردی مەحەکی راستوێژی، نوێخوازی، دێموکرات بوونو خەباتگێربوونمانە. ئاشکرایە کە هەموومان وەك ئەندامانی هەر حیزبێکی سیاسی ئارەزوو دەکەین حیزبەکەمان وەك حیزبی هەرە بەنفوورزو خۆشەویستی کورد جێگای خۆی لە دڵی کۆمەڵانی خەڵك دا بکاتەوە. با هەموومان قبووڵ بکەین کە گەیشتن بەو ئاواتە لە گرەوی بڕیاری ئازایانە، بەرپرسانەو سیاسییانەی ئەم کۆنگرەیەو لەویش زیاتر لە گرەوی کارو تێکۆشانی دوای کۆنگرەکەمان دایە.

هاورێیانی خۆشەویست! هیوادارین کەس وا تێنەگا کە بەستنی ئەم کۆنگرەیە لووتکەی کارو تێکۆشانو سەرکەوتنەکانی خۆیو حیزبەکەیەتی. چونکە راست بەپێچەوانە، پێکهاتنی ئەم کۆنگرەیە سەرەتای دەورەیەکی پڕ لە کارو تێکۆشان، پڕ مەسئوولییەتو تەنانەت پڕ کەندوکۆسپو هەورازو نشێوو ماندوو بوونە. با بەبێ تەفاوەتی بە پەنای ئەرکەکانمان دا رانەبرین. ئەگەر دەمانەوێ سەربەرزو رووسووری لای گەلو وڵات بین دەبێ هەرکاممان ئەوە بۆ حیزب بکا کە لەدەستی دێ، هەمووکەسو هەر کەسە لە مەوقعییەتی خۆیەوە هەم لە کۆنگرەداو هەم دوای کۆنگرە کارو بەرپرسایەتی وەربگرێو لەگەڵ کەسانی دەوروبەری - بەرەوژوورتر لەخۆی یان خوارتر لەخۆی - ئامادەی هاوکاری بێ. با لەمڕۆوە دروشمی هیچ کاممان ئەوە نەبێ بۆ ئەمن

بیکەم‌و بۆ یەکی دیکە نەیکا. دروشمی هەمووومان دەبێ ئەوە بێ کە بڵێ بۆ ئەمن نەیکەم، بۆ یەکی دیکە بیکا، با پێش ئەوەی بیر بکەینەوە حیزب چیی بۆ کردووین، بیر لەوە بکەینەوە چیمان بۆ حیزب کردوە. با خۆمان بە قەرزداری حیزب‌و گەل بزانین نەك ئەوان بە قەرزداری خۆمان.

دۆستانی بەڕێز! وەك بەڵێنیمان داوەو گەلەکەشمان بەتایبەتی رووناکبیران‌و بژاردەکانی کورد لێمان دەخوازن ئێمە دەبێ خۆمان‌و حیزبەکەمان نوێ بکەینەوە. نوێخوازی بە مانای رەتکردنەوەی رابردوو نیە. ئێمە ئەگەر رابردوومان نەبێ ئێستاو دوارۆژیشمان ناتەواون. بەلام رابردوو هیچ شتێکی نەگۆڕی تێدا نیە، ئەگەر کارێکمان، دروشمێکمان یان سیاسەتێکمان لە رابردوودا هەڵە بووە دەبێ ئازایانە دانی پێدا بنێین‌و بیگۆڕین. ئەگەر کاتی خۆی دروست بووەو ئێستا وەختی بەسەر چووە دیسان دەبێ بیگۆڕین. ئەمە حورمەت بۆ رابردوویە نەك رەتکردنەوەی رابردوو. ئێمە شانازی بە رابردووەوە دەکەین. ئەگەر ئیرادێکیش لەر ابردوومان دەگرین بەو مانایە نیە کە خۆمانی لێ بێبەری دەکەین، بەپێچەوانە لە هەموو شتێکی رابردووی حیزبیش خۆمان بە بەرپرس دەزانین، نەك ئەوە کە وەك کورد دەڵێ "لە خێران شەریك بین‌و لە شەڕان تەریك بین". کە دەڵێین دەبێ نوێ بینەوە زۆر لایەن دەگرێتەوە. دەبێ چاو بە سیاسەتەکانمان دا بخشێنینەوەو ئەوەی پێمان نادروست بێ، یان کاتی بەسەر چووبێ بیگۆڕین. دەبێ پێوندیـیە تەشکیلاتیـیەکانمان‌و پێوەندیی خۆمان لەگەڵ یەکترو دەوروبەرمان بخەینە بەر هەڵسەنگاندن‌و ئەوەی خراپە یان خراپ بووە بیگۆڕین، تەنانەت پێویستە پێکهاتەی رێبەرایەتییش بگۆڕین‌و هەوڵ بدەین دەرەتانی هاوبەشیـیەکی زیاتر بۆ توێژە

جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵ، بە تایبەتی ژنانو لاوانی رووناکبیرو وڵاتپارێز برەخسێنین. نە هەموو پیرێك کۆنەو نە هەموو لاوێك نوێیە، بەڵام هەقیقەت ئەوەیە هەر نەسڵێك پێوەندیی بە سەردەمی خۆیەوە هەیەو هەر دەورانێك ژنانو پیاوانی خۆی هەن. کاری نوێ بە ئامرازی کۆن بەڕێوە ناچێ. کەوابێ با قبووڵ کەین نوێبوونەوە پێویستە ئەو بەشەش بگرێتەوە. ئێمە کادرە بە ئەزموونەکانمان وەلا نانێین، بەڵکوو رێزیان لێ دەگرین، شانازییان پێوە دەکەینو لێیان فێر دەبین، بەڵام ئەرکی قورسی ئەمڕۆیان ناخەینە سەر شان. گەورەترین کاری زۆر بەنرخ کە چاوەڕوانیمان لێیان هەیە ئەوەیە کە ئەزموونەکانیان بگوێزنەوە بۆ بەرەی نوێو ئەوانە کە بۆ ئەمڕۆ دروست بوون.

پرۆژەو هەڵوێستەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان

لەم بەشەی راپۆرتەکەمان دا روانگەکانی خۆمان بۆ مەسەلە جۆراوجۆرە تەشکیلاتیو نێوخۆییو ناوچەییو جیهانییەکان دەخەینە بەر نەزەری ئەندامانی بەڕێزی کۆنگرە. داوامان ئەوەیە هەموو هاوڕێیان بە وردی بیان خەنە بەر لێکۆڵینەوەو هەڵسەنگاندن تا بە هاوفکریو کۆمەگی هەموان ئاڵوگۆڕی پێویستیان تێدا بکرێو نەزەری هەموو یان زۆربەی بەشدارانی ئەم کۆنگرەیە ببێتە رێبازی گشتیو سیاسەتی رەسمیی حیزبەکەمان تا گەیشتن بە کۆنگرەیەکی دیکە. لەگەڵ ئەوەی جارێکی دیکە پێ لەسەر ئازادیی هەموو هاوڕێیانی حیزبی بۆ نەزەردان لەسەر مەسەلە جۆراوجۆرەکان لە نێوخۆی حیزب دا دادەگرینەوە دەبێ بڵێین هەرچی لەم کۆنگرەیە وەك خەتو رێبازی سیاسی بڕیاری لەسەر بدرێ بۆ هەموو ئەندامانی حیزب بەرنامەی سیاسییەو

لە دەرەوەی ریزەکانی حیزب لەسەر هەمووان پێویستە پەیڕەویی لێ بکەن‌و برەوی پێ بدەن. ئەوەی خوارەوە روانگەو بۆچوونی کومیتەی ناوەندی بەرامبەر بە مەسەلە جۆراوجۆرەکانە کە هیوادارین پەسندی ئەندامانی کۆنگرە بن‌و ئەگەر پێویستیشیان بە گۆڕین یان دەسکاری هەبێ دوابڕیاری کۆنگرەیان لەسەر دەربچێ:

أ: پێوەندی‌یە نێوخۆیی‌یەکان

لەگەڵ ئەوەی لە کۆنگرەی دەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە (١٣٧٤ ـ ١٩٩٥) ئازادیی رادەربڕین لە نێوخۆی حیزب دا بۆ هەموو ئەندامان بەرەسمی ناسراوە، دەبێ قبووڵ بکەین کە بەکارهێنانی ئەو مافە هیچ کاتێک شێوەی چالاک‌و دڵخوازی بەخۆیەوە نەدیوە. ئەگەر بۆ هۆیەکانیشی بگەڕێین دەکرێ دوو هۆی سەرەکی دەستنیشان بکەین. یەکەم ئەوە کە ئەندامانی حیزب کە لە سیستمی پێشووی حیزبی دا راهێنراون بۆخۆیان تووشی جۆرێک خۆسانسۆر کردن بوون‌و ترس لەوە کە تووشی لێپرسینەوەو سزا بن، رێگەی پێنەداون ئەو مافە تەشکیلاتی‌یەی خۆیان بە تەواوی بەکار بەرن. دووهەمیش ئەوە کە لە هێندێ حاڵەت دا بەرپرسان‌و ئۆرگانە دسەڵاتدارەکانی حیزب نەیان ویستوە زەمینە بۆ دەربڕینی ئازادانەی بیروڕا برەخسێنن‌و فەزایەکی ترس لە سزاو لێکۆڵینەوەیان لە نێو حیزب دا پێک هێناوەو تەنانەت هەڵیش کەوتوە کە بە کردەوە دەرەتانی رادەربڕینیان لە ئەندامانی حیزب ئەستاندوە. کەوایە دەبێ لەمەو دوا کومیتەی ناوەندی‌و دەفتەری سیاسی‌و ئۆرگانە بەرپرسەکانی خوارتر بۆخۆیان ببنە زامنی پێکهێنانی فەزای ئازادی فکری لە نێو تەشکیلاتی حیزب دا و هەرکەس لە هەر پلەیەک دا ویستی ئەو ئازادی‌یە بەرتەسک

بکاتەوە، ئۆرگانەکانی بەڕێوەبەری بەرپرس بن لێکۆڵینەوەی لێ بکەن‌و سزای بدەن. جگە لەوانەش کۆمیسیۆنی پارێزگاری لە پێڕەوی نێوخۆی حیزب کە لە پێڕەوی تازەی حیزب دا پێش بینی کراوە لە سەریەتی لەسەر ئەو جۆرە پێشێلکردنانە وەدەنگ بێت‌و کومیتەی ناوەندی لە هەر چەشنە پێشێلکردنێکی مافەکانی ئەندامی حیزب ئاگادار بکاتەوە. دووپاتی دەکەینەوە کە ئازادیی ئەندامی حیزب بۆ دەربڕینی بیروڕای جیاواز لەسەر پرسە جۆرواجۆرەکان بە هیچ شتێك سنووردا ناکرێ بەم سێ پرەنسیپە نەبێ:

١- تەنیا لە نێوخۆی ریزەکانی حیزب‌و لە کۆبوونەوەکانی حیزبیدا نەزەری پێچەوانەی سیاسەتی گشتیی حیزب دەربڕێ.

٢- ئەدەب‌و زمان خاوێنی بە تەواوی بپارێزێ‌و سووکایەتی‌و بێحورمەتی بەهیچ کەس‌و هیچ ئۆرگانێك نەکا.

٣- رێگا بەو کەسانە بدا کە جۆرێکی دیکە بیر دەکەنەوە کە ئەوانیش قسە بکەن‌و نەزەری خۆیان بدەن.

ب: هاوبەشی "مشارکت"

کومیتەی ناوەندی لە نێوان دوو کۆنگرەدا بەرزترین ئۆرگانی حیزب‌و بەرپرسی سیاسەت دانان‌و بەڕێوەبردنی هەموو کاروباری حیزبی‌یە، سەلاحییەتی بڕیاردانی هەیەو بڕیارەکانیشی لەلایەن هەموو ئۆرگانەکانی حیزبەوە جێبەجێ دەکرێن. بەو حاڵەش کومیتەی ناوەندی یان دەفتەری سیاسی نابێ خۆیان لە هاوفکری‌و نەزەری هاوڕێیانی حیزبی بە بێنیاز بزانن. نەك هەر پێویستە هەموو بڕیارەکانی خۆیان بەرهەمی ئەقڵی بەکۆمەڵ‌و بڕیاری بەکۆمەڵ بن، بەڵکە دەبێ بۆ مەسەلە گرنگەکان لانیکەم ساڵێ جارێك‌و هەر

کاتێکیش پێویست بوو کۆبوونەوەی بەرین لە کادرە شارەزاو بە ئەزموونەکان پێك بێنن‌و لەسەر مەسەلە گرنگە سیاسی‌یەکان پرس‌و رایان پێ بکەن.

ج: هاوکاریی کوردستانی

لەمێژە لە نێو بزووتنەوەی رزگاریخوازانەی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان دا جێگای هاوپەیمانی‌یەکی خەباتگێڕانە کە هەموو، یان زۆربەی هێزە سیاسی‌یەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کورد لە دەوری بەرنامەیەکی هاوبەش کۆ بکاتەوە بەتاڵە. نەگەیشتن بەو ئاواتە بێجگە لە هەلومەرجی سەختی خەبات هێندێ هۆی دیکەی وەك هەوڵنەدان‌و کەمکاری، بەرچاوتەنگی، خۆ بەزلزانی‌و هێژێمۆنیخوازییشی هەبوون. بە باوەڕی ئێمە دەبێ لەو بارەیەوە لاپەڕەیەکی تازە بکەینەوەو بەرپرسانە بجوولێینەوە. مەیدانەکانی کارو کردەوە دەبێ تەنیا پێوانە بۆ لە مەحەك دانی هەموو رێکخراوێکی سیاسیی ئۆپۆزیسیۆنی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان بن.

د: بەشداریی ژنان‌و لاوان لە ئۆرگانەکانی رێبەری‌دا

لەگەڵ هەموو شانازیمان بە مێژووی پڕ سەروەریی حیزبەکەمان دەبێ دان بەو راستی‌یەدا بنێین کە لە درێژایی مێژووی ئەم حیزبەدا ئامادەیی ژنان‌و نەخشی ژنان لە ئۆرگانەکانی بەڕێوەبەریی حیزب دا یەکجار ناتەواو و کەمڕەنگ بووە. راستە بەهۆی زاڵبوونی پێوەندیی نابەرامبەری ژنان‌و پیاوان، تا ئەم دوایی‌یانە ژنان لە باری خوێندەواری‌و بردنە سەری پلەی زانست‌و زانیاری‌دا لە پیاوان لەدواتر بوون. بەلام ئەگەر بە ئینسافەوە بڕوانین ژنانی کورد لە بەڕێوەبردنی ئەرکی خەباتگێڕانەدا نەخشیان لە پیاوان کەمتر نەبووە. کەوایە بە ئاشکرا ناهەقی‌یان لێ کراوەو بەشیان خوراوە. ئەمڕۆش ژنان لە

هەموو بوارەکانی خوێندنو خۆپێگەیاندن دا زۆر چوونە پێشو نەخشی زۆر کاریگەریان لە خەبات دا هەیە. بۆیە هیچ پاساوێك بۆ بەشدارنەکردنیان لە کادری رێبەری‌دا نەماوەو پێویستە هەر لەم کۆنگرەیەدا میکانیزمێك بەکار ببرێ کە بەشداریی ژنان لە کاروباری بەڕێوەبەریی حیزب دا مسۆگەر بکا.

لاوان کە هێزی هەرە هەڵسووڕی بزووتنەوەی رزگاریخوازانە لە هەموو بوارەکانی کاری حیزبی‌دا بە خەباتی چەکدارانەشەوە پێك دێنن، ئەگەرچی بە قەدەر ژنان لە ئۆرگانەکانی رێبەری دوور رانەگیراون، بەڵام بە راشکاوی دەبێ بڵێین جێگای شیاوی خۆیان پێ نەدراوە. حیزبێك یان رێبەریی حیزبێك نەتوانێ لە هێزو توانای لاوان کەلك وەرگرێ حیزبێکی بێ پاشەرۆژە. کەوایە دەبێ لەم کۆنگرەیەدا بە میکانیزمی گونجاو بەشداری‌یەکی بەرچاوتری لاوان لە رێبەرایەتیی حیزب دا مسۆگەر بکرێو لەنێو بەدەنەی حیزبیش دا وەك رەوالێکی بەردەوام نەخشی زیاتریان پێ بسپێردرێ.

هـ: لەسەر دروشمی ستراتیژیك

لە کۆنگرەی سێزدەی حیزبەکەمانەوە دروشمی ستراتیژیکیی حیزبی دێموکرات لە خودموختاری لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیك دا گۆڕاوەو بۆتە دابینکردنی مافەکانی گەلی کورد لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدراڵدا، بە شێوەیەکی سادەتر دروشمی ستراتیژیکیمان لە خودموختاری‌یەوە بۆتە فیدڕالیزم. بە باوەڕی ئێمە فیدرالیزم لەمێژە بۆ چارەسەری مەسەلەی نەتەوایەتی لە ئێرانێکی فرە نەتەوەدا دروشمێکی گونجاوترە.

هەڵبـژاردنی ئـەم دروشمـە دوو ئـەرکی هاوتـەریبمان دەخاتـە سـەر شـان، یەکیان کە لەراستیدا هـۆی بـوونو مانـەوەی حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتانە، خـەباتی شـێلگیر بـۆ رزگـاریی نەتـەوەیی لـە چـنگی بێبەشـیو ژێردەسـتەییو مافخوراوییە. لەو بارەیەوە دەبێ بێترس لە تۆمەتی سـواوی جیـاییخوازی پـێ لەسـەر پێویسـتیی دابـین بـوونی مافـە رەواکـانی نەتـەوەی کـورد دابگـرینو تەنانەت هیچ بە تاوانیشی نەزانین کە بڵێین نەتەوەی کود هەقی خۆیـەتی مـافی دیـاریکردنی چارەنووسـی خـۆی بـە تـەواوی بەدەسـت بێنـێو ببێتـە خـاوەنی دەوڵەتی سەربەخۆی نەتەوەیی.

بەڵام وەختێك بە تێگەیشتنەوەو بە ئیرادەی ئـازادی خۆمـان فیـدرالیزمـان وەك دروشمـی سـتراتیژیکی هەڵبـژاردوە ئـەرکێکی دیکـەشمان دەکەوێتـە سەرشان. ئەویش هەوڵدانە بۆ نیزیکبوونەوەو هاوکاریی هەرچـی پتـەوتر لەگـەڵ هێزە نیشتمانیو دێموکراتیکەکانی ئێران لـە پێنـاوی گـۆڕینی رێـژیمی کۆمـاری ئیسلامیو هێنانـە سـەرکاری رێـژیمێك دا کـە وەڵامـدەری مـافو ئازادییـەکانی هەموو پێکهاتـەکانی خـەڵکی ئێـران بـێو لـەو رێگایـەوە یەکیـەتیی داخوازانـەی نەتەوەکانی ئێران مسۆگەر بکەین. ئـەم دوو ئەرکـەو ئـەم دوو هەوڵـە نـەك هـەر ناتـەباو دژی یـەك نـین بـەڵکوو تەواوکـەری یـەکترنو هـەردووکیان لـە خزمـەتی بەختەوەریی هەموو خەڵکی ئێرانو یەك لەوان خەڵکی کوردستان دان.

هاوڕێیانی بەڕێزی بەشداری کۆنگرەی چاردەیەم

تەنیا سێ ڕۆژ دوای لەتبوونی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ئێمە ڕوانگەکانی خۆمان بۆ مەسەلە جۆراوجۆرەکان لەژێر ناوی "هێڵە گشتییەکانی ڕێبازی ئێمە"دا ڕاگەیاند کە تا ئێستاش جەوهەرو نێوەرۆکی بۆچوونە سیاسییەکانمان پێك دێنن. بۆیە بەپێویست دەزانین جگە لە پێشەکی، دەقی ئەو بەڵگە مێژووییە وەك بەشێك لە ڕاپۆرتی کومیتەی ناوەندی لێرەدا بێنینەوە تا لە کۆنگرەدا وەك خۆی یان بە دەسکارییەوە بڕیاری لەسەر بدرێ‌و بە پەسندکرانی ببێتە چرای ڕووناك کەرەوەی بەرپێی تێکۆشەرانی حیزبەکەمان. ئەو چەند خاڵەش کە لە پێشەوە باسمان کردن لەو هێڵە گشتییانەدا هاتوون‌و تەنیا بۆ بایەخ پێدان‌و پێ لەسەر داگرتنەوە جارێکی دیکە هێناومانەوە.

هێڵە گشتییەکانی ڕێبازی ئێمە

أ: لە نێو ڕیزەکانی حیزب دا ئەم پرەنسیپانە بەڕێوە دەبرێن:

ـ ئازادیی ڕادەربڕین لە کۆبوونەوە حیزبییەکاندا (چ کۆبوونەوەی ئۆرگان‌و چ کۆبوونەوەی بەربڵاوتر)و هەروەها لە بڵاوکراوەی نێوخۆیی حیزب دا بۆ هەموو ئەندامانی حیزب مسۆگەر دەکرێ. هەروەك لە بڕیارنامەی کۆنگرەی دوازدەدا هاتوە هەموو کەس هەقی هەیە لەسەر هەرکام لە ڕوانگەو سیاسەتەکانی حیزب تەنانەت لە سەر دروشمە ستراتیژی‌و ئامانجە درێژخایەنەکان‌و لە سەر هەر کەس‌و ئۆرگانێك نەزەرێکی هەیە دەری ببڕێ،

تەنیا بەو مەرجە کە دەرفەت بە بیروڕای بەرامبەر بداو لە بەکارهێنانی وشەو زاراوەی ئەوتۆ کە هەستی هاوڕێیان بریندار بکا یان بێحورمەتی بە کەسێك بێ، خۆبپارێزێ. لە سەر ئورگانەکانی حیزبە هەر کەس ئەو ئازادیيە بەرتەسك بکاتەوە یان پێشی پێبگرێ، بخاتە ژێر لێپرسینەوەو سزای حیزبیی بۆ دیاری بکا.

ـ ئەم حیزبە ئی هەمووانەو بە هەمووانەوە جوانە. کەوابوو دەبێ لە تەواوی توانـاو لێوەشـاوەیيیەکان بێلەبەرچـاوگرتنی هـیچ چەشـنە جیاوازیيـەکی جینسی، تەمەنی، ناوچـەیی، ئـایینیو هـی دیکـە بـە قـازانجی بەرەوپێشـبردنی کاروبـاری حیزبـی کـەلك وەرگـیرێو دەرفـەرتی وەك یـەکی پێشـکەوتنو چوونەسەر بۆ هەمووان برەخسێندرێ.

ـ سـەرەڕۆییو تـەکرەوی لـە حیـزب دا جێگـای نیـە. دەبـێ لـە ئـەقڵی بـە کۆمـەڵی هـەموو ئەنـدامانی رێبـەریو هـەموو ئەنـدامانی بـە توانـای حیزبـی هەرکامیان بە پێی میکانیزمی گونجاوی خۆیان کەلك وەرگیرێ.

ـ سیاسـەتو هەڵوێسـتەکانمان دەبـێ بنـەمای روونو قـایمی تیئۆریکیيـان هەبێ. باوەرمان بە قەدری زانسـتو قەڵـەم هەیـەو بـۆ بـەرەوژووربردنی پلـەی خوێندەواریی تێکۆشەرانی حیزب یارمەتیدەر دەبین.

ـ حیزبی دیموکرات دەبێ هـەم بـە سـینگ ئاوەڵاییيـەوە گـوێ بـۆ رەخنـەو گازندەکانی خەڵك شل بکـاو هـەم حازربـێ بـە چـاوی رەخنەگرانـەوە رابـردووی خۆی بخوێنێتەوەو چاوی پێدابخشێنێتەوە. هەر لەو پێوەندییەدا باوەڕمـان بـە گونجاندنی ئـەدەبیاتی سیاسـیو شـێوەی ئاخاوتنمـان لەگـەڵ رۆحـی سـەردەم هەیە.

ـ راستییەکی زەق و حاشا هەڵنەگر ئەوەیە کە نەخشی ژنان و بەشداریی ژنان لە بەڕێوەبەریی کاروباری حیزبیدا لە کۆنەوە تا ئێستا یەکجار کەم و ناتەواو بووە. بۆیە پێویستە هەر لە ئێستاوە میکانیزمێك دابنرێ و پیادە بکرێ کە بەشداریی ژنان لە رەدە جۆراوجۆرەکانی رێبەریدا مسۆگەر بکا و بەردەوامیش پەرەی پێبدا.

ـ بە مێعیار و میکانیزمە کۆنەکان لاوانی زانا و خوێندەوار و روناکبیر بە زەحمەت دەتوانن خۆیان لە ئۆرگانەکانی رێبەرایەتیی حیزب دا ببیننەوە. کەوایە، دەبێ میکانیزمێك بدۆزرێتەوە کە لە ئەزموونی ئەندامە کۆنەکارەکان و لێوەشاویی ئەندامە لاو و خوێندەوار و شارەزاکان پێکەوە و لە پەنای یەك کەلك وەرگیرێ و ئەم دوو بەشە ببنە تەواوکەری یەکتر.

ـ رێگا بۆ گەشەکردنی توانا و لێوەشاوەییەکان هەموار دەکرێ و دەرەتانی پێشکەوتن و داهێنان بە هەموو کەس دەدرێ و تەنانەت بە پێی توانا کۆمەگیشیان پێدەکرێ.

ـ رێکخراو لە تاکەکان پێك دێ. کەوایە هەموو تاکەکان دەبێ خاوەنی کەسایەتی و بیروبۆچوونی تایبەتی و ئازادیی دەربرینی نەزەراتی خۆیان بن و تەنیا ئەو کاتە پێش بە ئازادیی تاك دەگیرێ کە ئازادیی تاکێکی دیکە یان قازانجی گشتی و پرەنسیپە گشتییەکان پێشێل بکا.

ـ هەوڵ دەدرێ هەموو تێکۆشەرانی حیزب کە بە هەر هۆیەك دوور کەوتوونەوە، هەروەها کەسایەتییە کوردە سەربەخۆیەکان بە تایبەتی لە دنیای دەرەوە بۆ هاوکاری بانگهێشتن بکرێن و ئەوانەش کە ناتوانن یان

نایانهەوێ لە چوارچێوەی رێکخراودا کار بکەن لە هالەیەکی گەورەتر لە حیزبداو بۆ ئامانجێکی بەرینتر لە ئامانجی حیزبی رێك بخرێن.

ب: هەڵوێست بەرامبەر بە کۆماری ئیسلامیی ئێران:

- رێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران رێژیمێکی دژی ئازادیو دوژمن بە مافو ئازادییەکانی گەلی کوردو هەموو خەڵکی ئێرانەو خەباتمان بۆ لەسەرکار لابردنیو، هێنانە سەرکاری رێژیمێکی گەلیو دێموکراتو دامەزراندنی سیستمێکی فیدراڵی لە ئێران دا درێژە دەدەین.

ــ سیاسەتی خۆچەکدارکردنی رێژیمو بە تایبەتی هەوڵەکانی بۆ دەستڕاگەیشتن بە چەکی ئەتۆمی کە خەریکە گەلانی ئێران لەگەڵ گەمارۆی نێونەتەوەییو گیروگرفتی زیاتری ئابووریو سیاسی بەرەورووبکا بە توندی مەحکووم دەکەین.

- تیرۆریزمو تیرۆریست پەروەری کە بۆتە ناسنامەی کۆماری ئیسلامی بە سیاسەتێکی دژی گەلیو دژی ئینسانی دەزانین.

- دوژمنایەتیی رەوتی ئاشتیی جیهانیو دەستێوەردانی کاروباری وڵاتان لەلایەن رێژیمەوە بە تەواوی مەحکووم دەکەین.

- خەباتی ئاشتیخوازانە بۆ گۆڕینی رێژیمو دابینکردنی مافو ئازادییەکانی خەڵکی کوردستان بە باشترین شێوەی خەبات دەزانین، بەڵام کەلکوەرگرتن لە هیچ شێوەیەکی خەبات کە بە پێی هەلومەرجی تێکۆشان بە پێویست دابنرێ، رەت ناکەینەوە.

ج: روانینمان بۆ مەسەلەی کوردو هەڵوێستمان بەرامبەر بە هێزە کوردستانییەکان:

ـ هەموو حیزبو ڕێکخراوە ناسراوو سەربەخۆیەکانی کوردستانی ئێران بە دۆستو هاوخەباتی خۆمان دەزانینو هەوڵەکانمان بۆ زیاتر لێك نزیك بوونەوەیان تا گەیشتن بە پلاتفۆرمێکی هاوبەش بەکار دێنین. پێکهێنانی هاوپەیمانەتییەکی کوردستانی لە ژێر هەر ناوێك دا بە ئەرکێکی هەنووکەییو داخوازێکی کۆمەلانی خەلك دەزانینو لەو پێناوەدا لە هیچ تێکۆشانێك درێغی ناکەین.

ــ هەلوێستمان لە بەرامبەر ئەو تەشەککولاتە سیاسیو فەرهەنگیو سینفییانەی نێوخۆی ولات کە بە شێوەی قانوونی کارو تێکۆشانیان هەیە، بە متمانەی خەلك بەوانو هەروەها بە سەداقەتو شێلگیرییان لە بردنە پێشی مەسەلەی دیموکراسیو مافی نەتەوایەتیدا بەستراوەتەوە.

ــ هێزە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئێران بە گشتی وەك برا سەیر دەکەینو تێدەکۆشین پێوەندیمان لەگەلیان ڕۆژ بە ڕۆژ پتەوتر بکەین. لەو نێوەدا دوو حیزبی گەورەی کوردستانی عێراق: پارتی دیموکراتی کوردستانو یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان جێگایەکی تایبەتییان هەیە.

ــ چارەسەری مەسەلەی کورد لە عێراق لە چوارچێوەی سیستمێکی فیدرالیدا بە دەسکەوتێك بۆ هەموو کورد دەزانینو هیوادارین ببێتە نموونەیەك بۆ چارەسەری مەسەلەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان دا. ئێمە بە دلەوە پشتیوانی لەو ئەزموونە دەکەینو ئەوەی لە دەستمان دێ بۆ پاراستنی ئەو دەسکەوتە دیموکراتییە تەنەخیی لێناکەین.

ـ لەگەل جۆراوجۆریی هەلومەرجی خەبات لە هەر بەشێکی کوردستان دا پێمان وایە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازانەی نەتەوەی کورد لە بەشە

جۆراوجۆرەکان دا خاڵی هاوبەش‌و ئامانجی هاوبەشی زۆرن‌و دەکرێ‌و پێویستە هاوکاری‌و هاوخەباتی‌یەك لە نێو هەموو بەشەکانی ئەو بزووتنەوەیەدا پێك بێ‌و ریزە ئامانجێکی درێژخایەن دیاری بکرێ کە هەموو لایەنەکان پێیان پابەند بن‌و لە پێناویان دا تێبکۆشن. بەتایبەتی پێویستە هەلومەرجێك بخولقێندرێ کە لە دنیای دەرەوەدا کورد بە یەك زمان قسە بکاو بۆ وەرگرتنی ستاتووی چاوەدێر لە رێکخراوە نێونەتەوەیی‌یەکاندا هەوڵ بدرێ.

ـ کوردستان یەك وڵاتەو کورد یەك نەتەوەیە، دابەش کراون. بۆیە پێویستە ترس لە تۆمەتی جوداییخوازی بشکێندرێ‌و نەك هەر زەمینەی فکری بۆ یەك کەوتنەوەی خاك‌و نەتەوە لە دواڕۆژدا برەخسێندرێ، بەڵکوو لە باری سیاسی‌و دیپلۆماسییشەوە کاری بۆ بکرێ‌و پشتیوانیی بۆ رابکێشرێ.

ئێمە لە ناکۆکی‌و کێشەی نێوان هێزە کوردستانی‌یەکان دا (لە هەر کوێ رووبدا) بێلایەنین‌و تەنیا کار کە لەو جۆرە حاڵەتانەدا هەق بە خۆمان دەدەین بیکەین هەوڵدان بۆ لێك نزیك کردنەوەی لایەنەکان‌و کۆمەك بە چارەسەری گیروگرفتەکانە.

د: هەڵوێست بەرامبەر هێزە سیاسی‌یەکانی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران:

ــ هەموو ئەو هێزانەی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران کە باوەڕیان بە ئازادی‌و دیموکراسی‌و مافی نەتەوایەتیی گەلانی ئێران هەیە، بە دۆست‌و هاوپەیمانی خۆمان دەزانین‌و بۆ هاوکاری لەگەڵ کردنیان ئامادەین. بە چەشنێکی گشتییش هیچ هێزێکی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران بە نەیاری خۆمان نازانین.

ـ رێکخراوە سیاسی‌یەکانی سەر بە گەلانی زۆرلێکراوی ئێران لە خۆمان بە نزیك دەزانین‌و هەوڵ دەدەین پێوەندیی هاوکاری‌و هاوخەباتیمان لەگەڵیان

پتەوتر بکەین. لەو بارەیەوە ئەندامانی "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ" وەک هاوپەیمان سەیر دەکەین.

هـ: هەڵوێست بەرامبەر دەوڵەتانی دراوسێ:

ـ خەباتی ئێمە ڕووی لە دیکتاتۆری لە ئێران دایە، هەقی هیچ جۆرە دەستێوەردانێکی کاروباری وڵاتانی دراوسێ بە خۆمان نادەین‌و باوەڕمان بە پێوندیی دۆستانەو ئاشتیخوازانەی نێوان وڵاتانی دراوسێ هەیە.

ـ پشتیوانیی ئوسوولی لە داخوازە ڕەواکانی گەلی کورد لە وڵاتانی دراوسێدا بێ دەستێوەردانی کاروباری نێوخۆیی ئەم وڵاتانە بە هەقی خۆمان دەزانین‌و ئەمە دژایەتی‌یەکی لەگەڵ پێوەندیی دۆستانەی ئێمەو ئەو وڵاتانە دا نیە، هەروەک ڕابردووی دەیان ساڵەی پێوەندی‌یەکانی حیزبی دیموکرات نیشانی داوە.

ـ پێوندی لەگەڵ دەوڵەتانی دراوسێ بە هیچ جۆر نابێ بە زیانی گەلی کورد لەو وڵاتانە یان دانیشتووانی غەیرە کوردی وڵاتانی دراوسێ تەواو بێ.

و: هەڵوێست بەرامبەر بە دنیای دەرەوە:

ـ ڕێز لە ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان‌و ڕێکخراوە نێونەتەوەیی‌یەکانی لایەنگری ئاشتی‌و ئازادی دەگرین‌و خۆمان بەرامبەر بە پەیماننامەکانیان لە پێناوی پاراستنی ئاشتی‌و دادپەروەری‌و مافی مرۆڤ دا بە پابەند دەزانین.

ـ کۆڕو کۆمەڵە جیهانی‌و ناوچەیی‌یەکانی لایەنگری مافی مرۆڤ بە دۆست‌و پشتیوانی خۆمان دەزانین‌و تێدەکۆشین پێوەندیی پتەوو بەردەوامیان لەگەڵیان هەبێ.

ــ ئەنتەرناسیۆنالی سۆسیالیست وەك بنەماڵەی گەورەی خۆمان سەیر دەکەین‌و هەوڵ دەدەین پلەی ئەندامەتیی حیزب لەو رێکخراوەدا بەرینەسەر.

ـ حیزب‌و رێکخراوە ئازادیخوازو پێشکەوتووەکان لە هەموو جیهان دا وەك دۆستی خۆمان دەناسین‌و تێدەکۆشین پێوندیی بەردەوامیمان لەگەڵیان هەبێ.

ـ ئێمە لایەنگری گولۆبالیزمێکین کە لەودا بایەخەکانی ئاشتی‌و ئازادی‌و دیموکراسی، یەکسانیی نێوان مرۆڤەکان‌و گەلان، گەشەکردنی پایەدار، پاراستنی ژینگەو موشارەکەتی نیهادەکانی کۆمەڵی مەدەنی وەبەرچاو گیرابن.

ـ بەدروست و تەنانەت بە پێویستیش دەزانین لەگەڵ دەوڵەتانی لایەنگری دیموکراسی بێ لە دەستدانی سەربەخۆیی سیاسیمان پێوندی دامەزرێنین‌و بە قازانجی دیموکراسی‌و دابینکردنی مافی نەتەوایەتی کەلکی لێوەرگرین.

ـ لایەنگری ئاشتی‌و ئازادی‌و چارەسەری گیروگرفتەکان لە رێگای ئاشتی‌و دیالۆگەوەین.

ــ گەلانی زۆرلێکراو لە هەر کوێ بن بە هاودەردی خۆمان دەزانین‌و پشتیوانی لە مافە رەواکانیان‌و یەك لەوان مافی دیاریکردنی چارەنووسی خۆیان بە دەستی خۆیان دەکەین.

ــ لەو شەڕو بەربەرەکانێیەدا کە لە نێوان مرۆڤایەتیی پێشکەوتوو لە لایەك‌و نەیارانی دیموکراسی‌و پێشکەوتن لە لایەکی دیکە لە ئارادایە، خۆمان لە بەرەی ئازادی‌و دیموکراسی‌و پێشکەوتن دا دەبینین‌و تیرۆریزم لە هەموو شێوەکان دا (کۆن‌و نوێ‌و دەوڵەتی‌و نادەوڵەتی) لە هەر کوێ‌و بە دەستی هەر کەس‌و دژی هەر کەس مەحکووم دەکەین.

هاوڕێیان، خوشكان، برایان!

لە كۆتایی ئەم راپۆرتەدا بەپێویست دەزانین جارێكی دیكە پێ لەسەر ناسكبوونی هەلومەرجی خەباتەكەمان، قورسیو هەر لەو كاتەدا پیرۆزیی ئەركەكانی سەرشانمانو پێویستیی یەكڕیزیو ئامادەیی بۆ وەرگرتنی كارو بەرپرسایەتی دابگرینەوە. بە دڵنیاییی دەتوانین بڵێین سیاسەتو بۆچوونەكانمان پەسندی زۆربەی هەرە زۆری مرۆڤە بەهەستو تێگەیشتوو و پێگەیشتووەكانی كۆمەڵی كوردەوارینو ئەگەر ئێمە بە هەوڵو هیممەتەوە قۆڵ لە پیادەكردنی بەرنامەكانمانو بەكردەوە دەرهێنانی روانگەكانمان هەڵماڵین زۆرایەتیی كۆمەڵی كوردەواری لە پشتمان رادەوەستیو نالێین هێز نابێ زەربەمان لێ بدا، بەڵام هێز لە دنیادا نابێ بتوانێ لە مەیدانمان دەر بكا. سەركەوتنی ئێمە بە هەوڵو تێكۆشانو ئیرادەی شۆڕشگێڕانەی خۆمانەوە بەستراوەتەوە.

سەرکەوێ کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان.

سڵاو لە گیانی نەمری شەهیدانی حیزبو گەلو لەسەرووی هەموویانەوە سێ ڕێبەری شەهید قازی، قاسملوو،شەرەفکەندی.

سڵاو لە زیندانیی‌یە سیاسی‌یەکانو بنەماڵە سەربەرزەکانیان.

سڵاو لە کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان سەرچاوەی هێزو توانای حیزبەکەمان.

سڵاو لە کەم ئەندامانو زیان دیتوانی بزووتنەوەی رزگاریخوازانەی کوردستان.

سڵاو لە هێزە دێموکراتو نیشتمانی‌یەکانی کوردستانو سەرانسەری ئێران.

سڵاو لە تەبایی‌و یەکڕیزیی تێکۆشەرانی ڕێی رزگاری‌و نەمان بۆ دووبەرەکی‌و ئاژاوەوگێڕی.

بژی حیزبی دێموکراتی کوردستان